

ALBINA CARPAȚILOR.

Apare la 15. și ultima fiă-cărei luni, în fascicule de 2 côle. ABONAMENTUL pentru Austro-Ungaria: pe an 6 fl., pe 6 luni 3 fl., pe 3 luni 1 fl. 50 cr.; pentru România: pe an 16 lei, pe 6 luni 8 lei, pe 3 luni 4 lei. — O fasciculă 25 cr. scđ 70 bani. — Abonamentele se fac la editorul W. Krafft în Sibiu, la colectanți, la oficiile poștali și la toate librăriile.

Amor și ortografiă.

Novelă.

(Continuare.)

X.

Am lăsat pe Iulia singură în odăea ei în prada unor cugetări amare. Ea nu doria singurătatea pentru că acésta aducea vre o alinare durerilor sale sufletești, nu; Iulia simția un fel de iritare nervoasă de câte-orî persoanele din giurul ei prin aerul sêrbătoresc și prin alusiunile lor îi aduceau aminte realitatea crudă, logodna ei. Doria dar să se afie departe de tôte aceste persoane, să se vadă singură predată cu totul cugetelor sale. Chiar gândurile amare ne produc un fel de voluptate aspră, când obiectul lor este o persoană iubită. Și Iulia nu s'ar fi putut afla în împregiurări mai favorabile, decât acum, pentru a cerca până unde-î merge puterea de suferință. Asemenea unui chirurg, care și-ar scormoni singur o rană pentru a face experimente, Iulia simția o plăcere durerosă ocupându-se cu cauza nenorocirei sale.

Acésta nenorocire era cu atât mai mare cu cât tinêra fată n'avea nici o șcire despre sêrmanul Iancu. Ce se făcuse el, de nu respunsese la o chiâmare gingașă? Amorul lui era atât de tare, încât ar fi trebuit să învingă cele mai mari greutăți pentru a veni unde era așteptat. Trebuia să se fi întemplat dar ceva cu totul extraordinar și chiar acésta neliniștia pe Iulia. Ce bucuros ar fi trâmăis pe „lelea“ să se informeze despre sôrtea poetului, dar mândria de fată mare și un fel de rușine înaintea sa însă-și o reținea. Ea simția, că deore-ce numai un interval de timp foarte scurt o separa de logodnă, trebuia să-și calce pe inimă și să nu urmeze ademenirilor amăgitoare ale pasiunei.

Și în astfel de retăcirî dureroase ale cugetării timpul trecea. Fiă-care moment o apropia de terminul fatal, în care o verigă de aur va lega sôrtea sa de a unui bărbat urgisit. Și nici un mijloc de scăpare? Totul o părăsia: tatăl ei orbit, mama ei neputincioasă, iubitul ei, care nu

da urme de viață. În cine era să caute scăpare? Ochiul ei cădu pe icóna Feciórei Maria, care atêrna de-asupra patului ei, mereu iluminată de o candelă slabă. Ca pêtunsă de o rađă de speranță, ea cădu în genunchi înaintea acelei icóne și se rugă din inimă, ca omul desperat, se rugă și plânse. Vor dice ce vor vrea spiritele tari, când omul se vede părăsit de tôte pe pământ, părăsit până și de cei mai de aproape ai sêi, cari nu-î mai pot ajuta, atunci își îndreptă privirea cătră cer și crede că o putere, ce a creat și guvernă totul, îi va ajuta. Singura ideia a unei dreptăți și mile eterne și nemărginite dă putere celui slab, îl susține în lupta vieții, îl îmbărbătează să combată nenorocirile pământene.

Iulia, cu tótă puterea ei sufletescă, era femeia, prin urmare superstițioasă și slabă. Printre lacrimile, ce-î împleau ochii, ea cređu că vede fața Feciórei contractată de durere și ochii ei cătând cu milă la nenorocita ingenuchiată. Atâta îi fu de ajuns pentru a-î prevesti o nenorocire amenințătoare. Dar se putea mai mare nenorocire, decât logodna ce o așteptă? Și auđi, invitații sosiaú. Vocile sgomotoase ale mătușelor și verișórelor resunaú pe scări. Nebună de durere, Iulia sări în picioare și cu ochii sêlbaticî, cu pieptul svêcnitor de emoțiune, ea ascultă. Vocea lui Aurel nu se auđi. El nu sosise, dar va sosi cât de curênd, și . . . sacrificiul se va sêvêrși.

Un șir de invitați trecuse lăsând pe sêrmana mirésă într'o stare de neliniște sfășietóre, când ușa cameriî sale se întredeschise încet și o mână aruncă înlăuntru un mic bilet.

Iulia tresări, se uită la albul petec de hârtie, ce se desemna pe parchet, voi să-l rădice, dar un presimțemânt sinistru o opri. Lipsită de putere, ea cădu într'un fotel; apoi impunênd liniște emoțiunei sale tinêra fată se plecă și rădică hârtia misterioasă.

„D-șorei Iulia Renténu“ era adresa, ér plicul era sigilat.

— „Mâna Iancului,“ strigă Iulia, care nu văduse scrisórea poetului decât odată, dar atâta fusese de ajuns pentru a i-o 'ntipări în minte. Cu mâna tremurândă și cu sínul palpitând rupse ea plicul. Biletul cuprindea numai cuvintele următóre:

„Adio, Iulio. Te iubesc și mor!“

Çetind acestea, tinéra fată puse mâna la inimă și cădu leșinată la pământ.

Un mare sgomot în coridor o deșteptă. Era un noú sir de invitați, care intra în salon. Orologiul bătea șépte și jumétate.

Iulia creðu că a visat un vis urít. Ea se uită în giur, se pipăi, vėdu haina de mirésă, auđi rísetele și conversațiunile sgomotóse, și-și aduse aminte de logodna ei. Apói ochii sėi cădură pe biletul fatal, ce zăcea pe parchet. Ca un fulger gândul lui Iancu strébătu tótă ființa ei și o sgudui din letargiă.

— „El móre,“ murmură ea ca o lunatică și, fără a-și da sémă de ceea ce face, luă un șal pe umeri, ieși pe ușă, pe care o lăsă deschisă, scobóri scările fără a 'ntélui pe nimeni, ajunse în stradă, unde întunerecul era complet, și tot murmurând înaintă rápede și în tăcere ca o umbră de nópte.

Unde se ducea ea, nebuna, cu câte-va minute înaintea logodnei?

— „El móre!“ acesta era singurul gând, de care mai era capabilă, singura putere, care mai da viétă corpului sėu slăbit de atâtea lovituri.

O trăsură trecu rápede pe lângă ea. Era Aurel cu d-nul protopop. Iulia nici n'o învrednici cu o privire, ci merse înainte.

Pentru ea nu mai esista alt-ceva pe lume, decât ideia fatală: el móre.

Trecătorii se opriău uimiți și se întrebaú: unde se duce frumoșa Iulia, mândra fată a lui Renténu, cu capul gol și singură în timp de nópte? Iuliei puçin îi pėsa, de ce-și putea gândi lumea; ea trecea înainte murmurând aceluși cuvinte: el móre.

Étă strada Iancului; Iulia coti în ea și, fără a fi conșciă de acțiunea sa, intră în casa, unde ședea poetul.

Sérmana fată era nebună, nebună de amor!

XI.

Acum să ne 'ntórcem la bietul Iancu, pe care l'am lăsat fugind dela doctorul Salitrénu cu sticluța de ciancali. Cetitorul atent va fi gicit, care era destinațiunea acestei otrăvi teribile. În urma învoelii între Aurel și Iancu, acesta fusese condamnat de sórte să se sinucidă. Zefirescu era om de onóre și nu putea să-și calce cuvéntul. Decí își și făcu preparativele de călétoria într'o altă lume mai bună, decât a noastră.

El simți o bucuriă amară, când vėdu cu ce ușurință îi implinise doctorul o dorință neiertată. De aci conchise, că totul conspira pentru a grăbi depártarea lui dintr'o lume, unde se amăgise în singura lui speranță. Deóre-ce Iulia era să-i fiă rápită, la ce-í mai era bună viéta? Décă amorul cel mai adevérat, cel mai puternic, nu era în stare să învingă nișce prejudețe absurde ale unui bėtrân maniac, ce bucuriă îi mai putea procura o lume aședată

pe base atât de putrede? Și el nebunul își închipuise odată că dóuē ființe, care se iubesc cu adevérat, pot trece tóte marginile impuse de obiceiurile societății. Doctorul Salitrénu avea dreptate; amăgirea cea mai crudă așteptă pe orí-care își face iluziuni despre o fericire pe pământ. Dar ce? el era aprópe de a acusa pe Iulia? Acéstă generósă fată nu făcuse ea destul pentru a delătura paharul fatal dela buzele sale? Nu călcase peste rușinea de fată mare pentru a-í da o întâlnire, pe care el nebunul n'a știut-o folosi? Ce putea să mai pretindă dela ea? Ca să mórá mai bine, decât a fi soçia altuia? Nu, nu, acésta ar fi fost prea mult. Numai romanele găsec astfel de eroine, care desprețnesc viéta într'un grad atât de mare. Iulia n'avea nici o vină, ea făcuse tot ce-í sta în putere. El, Iancu, era singurul vinovat, că nu știuse folosi ocaziunile ce i se presentaseră.

Astfel se acusa sėrmanul poet și privia mórtea lui obligată, ca o mântuire de chinuri, pe care nu le mai putea purta. Sbiciuit de astfel de cugetări, rétăci el multe óre afară din oraș și, fără să știă cum se întâmplă, ajunse în dumbrava, unde fericirea îi surise un moment lângă frumoșa Iuliă. Fiori de plăcere trecură prin vinele sale la amintirile încă próspete ale unor scene deliciose. Colo era încă cercul bătut în érbă, unde se învėrtiseră nebuni într'o polcă încântătóre. I se părea că vede încă urmele pașilor Iuliei pe poteca, ce conducea în desișul pădurei. Înaintând pas de pas Iancului i se părea că simte brațul móle al frumoșei fete apėsând pe al sėu, atât de puternică era iluziunea. Étă locul, unde o timidă viorelă atrăsese privirile lor, colo se schimbaseră declaraři fragede, mai încolo sárutarea, cea sárutare fierbinte, care și acum îi ardea buzele.

— „Oh!“ gândia el, „déc' ar trăi cine-va numai pentru a gusta cea fericire cerésă, o viéta de chinuri ar fi plătită cu ea. Prima ei sárutare! Cea dintăi și cea din urmă! Décă Dumneđeú a sădit în noi isvóre de fericire atât de curate și de puternice, cum se face că de multe orí cărtim în contra cerului? A cui e vina, décă nu șcim folosi cea putere de viéta îmbelșugată, care se revarsă din juneță? Noi suntem singurii cășunători ai nefericirii nóstre, și décă avem să învinovățim pe cine-va, acest cine-va este însă-și persóna noastră.“

Sėrmanul Iancu se înfioră gândind că s'ar fi putut întâmpla, ca Iulia să fiă a lui, cu totul a lui, și că fericirea covėrșitóre, ale căreia prime încântări le gustase într'un moment de delir, ar fi putut să se desvólte prea puternică și să-l copleșescă sub greutatea ei.

— „Ași fi murit de fericire!“ își dișe el; „ea nu e făcută pentru mine; sunt născut ca să sufer.“ Și cu acea închipuire, care nu e străină poetilor, i se părea că ar fi fost o crimă să fiă el fericit, și că durerea era tot ce-l putea aștepta pe pământ.

Iancu ședú pe érbă verde, căutând într'adins urma închipuită a piciorelor Iuliei și pierdut în gânduri el visă mult, mult, până când sórele își făcuse cea mai mare parte din drumul sėu. Umbra copacilor se lungise atât de tare, încât îl învėlia cu totul. Iancu tresări și se uită în giur. Era timpul să-și implinescă cuvéntul.

Încă o privire aruncă el asupra acestor locuri, ultima privire de remas bun, în care-și concentrase tot sufletul sėu, și-apói se îndreptă cu pași rápedi catrá oraș.

Pe drum întâlni mulți prietini, cari ieșiseră la preambulare.

— „Unde-ai fost, Iancule?“ îl întrebau ei. „Ai fost să te inspiri la umbră verde de pom stufos? Vino și cu noi!“

— „Îmi pare rău, n'am timp,“ răspundea el și grăbia înainte.

— „Ce-î cu poetul nostru?“ dișe tehnicul, „mi se pare cam nu știu cum.“

— „Nu vezi,“ observă profesorul, „că nu vrea să-și piardă inspirațiunea?“

— „Ași!“ făcu avocatul, „ași e logodna d-șorei Renténu.“

— „Ah, ah!“ resună chorul, înțelegând acea grabă și acel aer sepulcral.

Dar Iancu tot grăbia, că-cî timpul înainta. El nu învrednici cu nici o căutătură lumea elegantă, ce întâlnește trecu fără a se uita la frumoșele fete, care-l ucideau cu privirile lor provocătoare — că-cî Iancu era un interesant tiner — el trecu asemenea unei năluce și nu se opri până în locuința sa.

Zefirescu ocupa o singură odaie, care-î servia drept cabinet de lucru și cameră de dormit. Mobilatura destul de simplă consta dintr'un pat, o canapea, o masă de scris, câte-va scaune cu perină, o mică bibliotecă, în sfârșit nu era nici un lucru de prisos. Dar ceea ce da acestei locuințe un aer vesel, rădător, erau câte-va ghiveciuri cu flori la cele două ferestre ale camerei. Cu totă simplitatea era însă în toate un fel de gingășie, care amintea mai curând locuința unei femei, decât a unui bărbat. Acastă însușire trebuia atribuită spiritului delicat al poetului, care împrumuta obiectelor din giurul său un fel de molicieune femeiască. Iancu găsea un imbold la inspirațiunii poetice în parfumul îmbătător al florilor și în frumuseța lor farmecătoare. Este un fel de comunitate între flóre și femeia; se poate să nu fiă decât un efect al obiceiului, dar este imposibil ca cine-va privind o flóre, aspirând mirosul ei, să nu se gândească la o femeie. Și de sigur fiă-care flóre ne va aminti femeia, care o poartă de predilecțiune seú al căreia parfum favorit este mirosul ei.

Iancu se deosebia de alți ómenî într'atâta, că lui ori-care flóre îi amintea una și aceeași femeie; am putea dice, că pentru el nu esista pe lume, decât o singură femeie, și acéta era Iulia.

Etă de ce locuința sa era împopulată de acele plâpânde ființe, care ieú o parte atât de activă la existența noastră, formeză o zală din lanțul care unește tot ce esista în univers.

De câte-ori tinerul poet nu ședea a lene pe canapea sa și privind florile sale, aspirând mirosul lor, visa la Iulia, visa visuri lungi și delicioșe! Nici a suta parte din cele ce gândia în astfel de momente nu s'ar fi putut realiza, dar lui puțin îi pessa. Fantasia-î via trecea peste marginile posibilității și sburând cu draga lui prin univers cânta imne de amor și de fericire.

De astă-dată Iancu érá-și se aședă un minut pe canapea, un singur minut privirea sa retăci asupra dragelor flori, martore fidele ale atâtor fericiri tainice și modeste, ale atâtor nerođii adorabile pline de încântări nesecate. Acastă privire fu însă de o elocință teribilă, că-cî conținea toate părerile de rău ale unei vieți gata a se stinge, ale

unei tinereți pline de putere și în drept a spera un viitor fericit.

O mână fatală sdrobise acéstă vieță smulgând din suflet speranța. Scena din urmă a scurtei sale drame éra să fiă jucată; apoi cortina va cădea înaintea unui cadavru. O lacrimă va curge dintr'un ochiú fidel, și-apoi . . . totul va fi uitat.

Cu un suspin dureros, Iancu întorse privirea dela florile sale și se aședă la masa de scris. Cea dintăiú epistolă fu adresată părinților. În cuvinte sfășietóre își duá el adio dela sêrmanii bêtrâni, cari după ce crescuseră cu multe necazuri o proptea a slăbitelor lor puteri, acum éraú să remănă singuri, fără nici o speranță, fără nici un sprigin. O voință mai presus de a sa, scriea el, îl împingea fatalmente la un pas desperat. Nu era mijloc de a rezista, decî le cerea iertare pentru lovitura teribilă ce fără voia sa le da. — Nenorocitul fiú udă cu lacrimi amare acele șiruri, care éraú să ducă mórtea în inimile pline de speranță ale bêțiilor bêtrâni. Cine șcie, decă acéstă lovitură nu-î va băga în grópă. O astfel de idee, care până acum nu-î venise în minte lui Iancu, i se păru teribilă și-l făcu să șovăească un moment în rezoluțiunea sa sinistră. Dar era cu putință să se retragă? Onórea îi éra în joc, trebuia să trecă peste ori-ce piedeci și să împlinască hotărârea sôrtii.

Apoi scrise doctorului Salitrénu, singurul bărbat, care-î inspirase o afecțiune sinceră și încređută. Acestuia îi de-stăinuia tot ce se 'ntemplase, îi cerea iertare pentru că-l înșelase cerându-î otrava și-l ruga să-și întrebe conștiința sa proprie, decă într'un cas analog n'ar fi lucrat tot așa. În urmă cerea dela el, ca ultimul serviciú cătră un om mort, să împărtășească părinților seú noutatea tristă, să le predea epistola alăturată și să facă tot ce va putea pentru a le ușura durerea. „Decă cer acest serviciú dela afecțiunea d-tale, încheia el, o fac, dragă doctore, fiind-că singur m'ai încuragét a te iubi și a. mă încrede în D-ta. Încă odată te rog, értă-mé, și nu uita ultima dorință a unui murind. Adio, unicul meú prietin!“

Apoi veni Iulia. Aci Iancu nu se mai putu stăpâni. O palóre de mórte îi acoperi fața, un tremur convulsiv îi cuprinse mânilé. Capul seú amețit, fantasia sa nimicită nu putu găsi decât aceste cuvinte scurte dar elocinte:

„Adio, Iulio; te iubesc și mor.“

Apoi băgă epistolile în plicuri, scrise adresele, sigilă plicurile și chiámă pe un băiét, care-î făcea micile sale curse.

— „De mult nu te-am cinstit, Ionel,“ îi dișe el. „Etă un fiorin, ca să-ți cumperi ceva, dar în schimb trebuie să-mi faci un serviciú. Dă încă astă-séră epistolile acestea la adresele lor. Dar bagă de sémă, epistola d-șorei Renténu să ajungă numai în mâna dênșii. Ai înțeles?“

— „Înțeles, coconașule, am mai fost eú pe la d-șora prin odaie, că-z dór „lelea“ mi-este nașă. I-o daú chiar în mână.“

— „Așa, veđi, ești un băiét cuminte. Acum, du-te!“

După ce se depărtă copilul, Iancu se apropiá de canapea, fără a mai încuia ușa camerei sale, deóre-ce, după cum șcia dela doctorul Salitrénu, efectul otrăvii éra imediat, așadar nu se tèmea de a fi surprins. Apoi scóse din buzunarul hainei sale sticlúta, ce conținea licórea fatală. Mâna lui tremura ușor.

— „Ar dice cine-va, că sunt Faust, când vrea să móră, atât de tare tremur,“ dișe el cu un humor lugubru.

„Aide, curagiū, poete. Treci cântând în mörte, cum ai trecut prin viețã.“

El voi să destupe sticlucã, dar în ultimul moment se reținu.

— „Tot este greū a se sinucide,“ țise el. „Sã fiã viețã cât de amarã, să ne presinte ea cât de puține bucurii, totuși când mörtea se ivește, îi țicem cu grãbire: mai așteptã un moment. Dar nu, sacrificiul trebuie sãvârșit; decã chiar n'ași câștiga pentru mine, decãt pacea mormântului, voiū procura totuși liniște Iuliei. Ea va suferi pöte în primele momente, dar timpul va vindeca acea ranã și sórele fericirei îi va lumina încã pe calea vieței. Ea este prea tinãrã, pentru a-și oferi țilele miseriei resistând voinței pãrinteșci. Aide, poete, a sosit momentul, ca sã-ți arãți bãrbãtia.“

El destupã sticlucã printr'o încordare supremã a puterilor sale sufleteșci. Orologiul bãtea șapte óre și jumãtate.

— „Încã un moment,“ țise Iancu, „și totul va fi liniște.“

Țicând acestea, el duse sticlucã la gurã și goli o parte din lichidul ce conținea. De odatã un fel de toropelã îi cuprinsese tóte membrele și o putere supra-naturalã îi închidea pleopele.

— „Ciudat lucru!“ gãndia Iancu, „mi se pare cã mor, dar nu atãt de rãpede cum mã așteptam.“ El voi să rãdice brațul pentru a goli restul lichidului, dar puterea îi lipsi.

Poetul se afla într'o stare de semi-amorțelã și icónele cele mai ciudate începurã a se învãrți în capul sãu, care cãduse obosit pe rezimãtóra canapelei. Domnia mai întâiū o cofusiune nedescurcatã, un chaos care-i luã tótã puterea de judecatã. Ființe fantastice jucaū în creerii lui

un danț nebun; par cã erau Frumósele învãrțind în horã pe ciobanul prins în ering. Acest danț era atãt de rãpede, încãt ameteii cuprinsera capul Iancului. Apoi hora cãpëtã un ritm mai lin, ființele nedefinite pãrurã cã se împreunã într'una singurã, într'o ținã adorabilã, care semena cu Iulia.

— „E frumós a muri,“ gãndi Iancu. „Ce idei false îmi fãceam eū mai nainte! Credeam cã de odatã cu pierderea simțurilor, sufletul pãrãsește corpul. Dar nu, eū gust încã plãcerile dumnezeșci. Decã ași putea renvia acum, ași povesti ce simte omul, când móre, și de sigur ași face un serviciū însemnat șciinței. Oh! ce dulce este mörtea!“

Atunci ușa camerei sale se deschise, și Iulia cu un țipet teribil se aruncã asupra lui.

Poetul auđi ca prin vis numele sãu pronunțiat, el cređu cã acesta este un efect al otrãvii, dar totuși fãcu o ultimã silințã pentru a deschide ochii. Atunci vederea sa turbure deosebi pe Iulia cu ochiul sãlbatic, cu fața infierbentatã, apucând sticlucã cu o mãnã sigurã.

— „Opresce!“ strigã Iancu cu ultima silințã a disperãrei, pe când ochii sãi se înholbarã ca deschiși printr'o putere supranaturalã.

— „Ețã-mã, iubite,“ țise Iulia, „vin la tine, și vom cãlãtori împreunã într'o lume mai bunã.“

Țicând acestea tinãra fatã goli restul lichidului și cãdu pe corpul amorțit al amantului ei.

„Iulia! Iancu!“ furã șoptele celor doui tineri și, pe când brațele lor se înclãșarã într'o îmbrãțișare nebunã, buzele lor se atinserã printr'o ultimã sãrutare. Apoi pleopele lor se închiserã și pacea mörții se scobori peste aceste tinere vlãstãri, jertfe nevinovate ale încãpãtinãrei pãrinteșci.

(Finea va urma.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Mamei mele.

Mamã, mamã, nu mai plãnge,
Ețã nu m'a putut frãnge.
Lupta inimii;
Ețã-s în brațele tale,
Ețã, er mi-am fãcut cale
La sinul mamei.

Oh, la sinul maicei mele
Uit de-a trecutului grele,
Grele retãcirii,
Uit, cã ori-ce fericire
Aici jos e nãlucire
Plinã de-amãgiri.

Lacrimile ții le curmã
Și șterge-a mãhnirei urmã
Din ochiul-ții iubit;
Redã-mi liniștea pierdutã,
Suride-mi și 'me sãrutã,
Fã-mã fericit.

Sãrutu-ții de pe-a mea frunte
Ștergã cugetele crunte,
Sã nu mai urãsc;

Surisul tãu sã-mi aprindã
Inima încã plãpândã,
Er ca sã iubesc.

Victor Volla.

O vizitã la lacul de Garda.

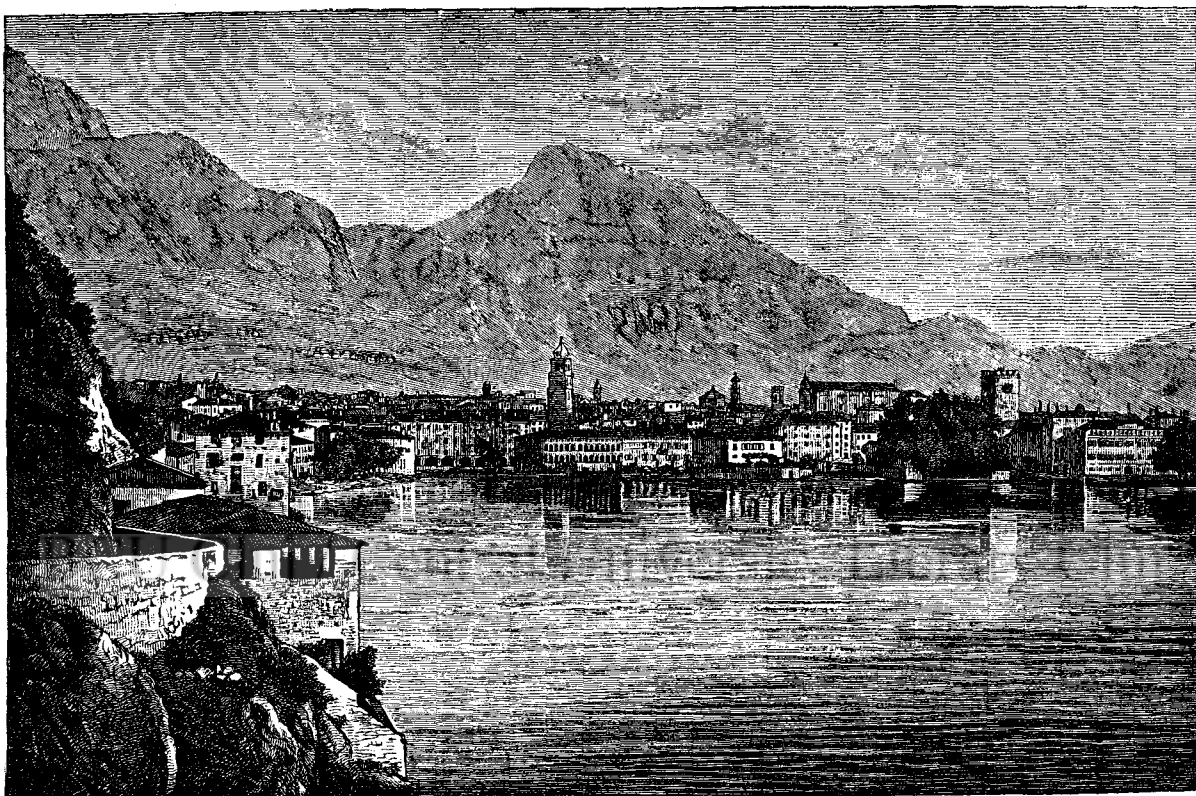
Cine sã uite acest delicios lac, dupã ce s'a oglindat odatã în supra-fața lui azuriã și a cãlcat malurile lui pline de farmec? Și cine-șii va aduce aminte de el fãrã a dori sã se afle erãșii pe acele țermuri, care împreunã toți carmenii zonelor mai calde cu ai Nordului îndepãrtat? Firește, când cãlãtorul se lãgãnã pe undele lacului, încungiurat de malurile cele mai adorabile, unde crește cu îmbelșugare olivul, granatul și aloea, unde strãlucesc grãdinile de lãmãi, atunci abia îi trece prin minte cât de rece și de iernatic este isvorul acestor ape. Pe când aci cauți umbra și binecuvinții ori-ce vântuleț recoritor; sus, la originea acestor ape, cauți sórele cu lãcomie, binecuvinții ori ce stãncã, ce scutește de vântul geros venind de pe zãpedile și gheturile

îndepãrtate. Acolo te urci cu greutate peste ruine de munte și urletul torentelor de ghẽfã, țipetul unui uliū, morãitul ursului, tunetul lavinelor sãu durduitul unei stãnci ce se sfãrãmã, este singura musicã, ce e drept maestósã, dar neplãcutã, cãntul de lãgãn al acestor unde azurii. Aici, peregrinul obosit se odihnește culcat în fundul luntriū de pescar, abia simte cã se mișcã, și nu observã cã se duce mai iute, decãt mergea mai nainte cu tótã încordarea puterilor sale. De-asupra sa e cerul albastru, de desuptul sãu fața azuriã a apei, în giurul sãu massele vinete ale munților; lãgãnat de vântulețele cãldicele, de murmurul undelor sãu. de cãntul pescarului, el adorme fericit. Apoi se deșteptã uimit, ții frãcã

ochii și nu știa, ce i s'a 'ntemplat, că-cî totul e schimbat; aă dispărut munții, cari asemenea unor nori de furtună opriau vederea, un orizont nemărginit zace pe supra-fața întinsă ca o mare, și numai în mare depărtare se zarește dunga slabă a țărmului. Aceste schimbări răpești în climă și în celelalte referințe ale Alpilor austriaci se nasc fără îndoelă prin Sarca, râul principal al lacului Garda, care se scoboră din ghețurile nemărginite de pe Monte Adamello și împregiurimile lui.

Țermul nordic al lacului Garda, unde punctele cele mai răpitoare sunt Riva parfumată de dumbrăvi de lămâi, și mica Torbole renumită prin iuțela lopătarilor săi, se pôte numi grădina Austriei. Dominată în Nord de înălțimile pleșuge și crestate din giurul Rivei, în Ost e mărginită de maestosul Monte Valdo, ale căruia cōste și creștet sunt acoperite de o bogată floră alpică, pe când în Vest,

reia comunitate nautică se amintește special pe una din ele. Când, după marea emigrațiune a popórelor, care frânse puterea romană. Goții năvălind din Ost se estinseră dela marea adriatică până la Alpi și regele lor Dietrich resida în Verona (Bern), legenda germană își țesu rețéna sa de aur în giurul „lacului grădinei“ (Gartensee). Ea ne raportează despre expedițiunile acestui eroi, al soților săi de arme, și de aventuri în contra smeilor, piticilor și spiritelor pădurii. Dupăce Longobarzii cuceriră Italia de sus, realitatea ocupă locul legendei; ei construiră forturi în contra năvălirii Francilor răpitori, cari recunoscără curênd larga stradă militară prin valea râului. Ei și căutară să ocupe locurile sigure. Când Carol cel mare în legătură cu biserica îmblândise pentru tot-déuna pe Longobarzii ariani, dădu Riva cu ținutul său Tomeo, Iudicaria și valea lui Ledro, margrafiatului Trient. care o păstră până în secolul

Riva și lacul de Garda.

unde cascadele spumóse ale râului Ponal aduc apă în lacul Ledro, se rădică înălțimile lui Monte Tenara, Cima Tavalo și Monte Lanino. În mijlocul acestor maluri pitorești zace larga supra-față a lacului Garda, care spre Sud devine curênd italian, pe când înălțimile ce-l însotesc mai rămân cât-va timp tirolice.

Acest peisagiú admirabil devine încá mai atrăgător prin caracterul antic al fortărețelor, reședințelor domnești și al edificiilor de port, care parte în ruine, parte bine conservate, amintesc timpuri trecute. Când străbătuse domnia Romanilor în selbătéciumile locuite de Rhetieni, atunci undele albastre ale lui lacus Benacus, cum îl numiaú Romani, deschiseră un drum negoțului cu barbarii, negoț de schimb între ferul muntelui și productele Sudului. Numeroșe petri memoriale din timpul acela arată importanța, ce o avea Riva ca stațiune a acestei comunicațiunii, a că-

al 14-lea. Marele Carol iubia acel picior de raiú dela lacul Garda, ca și Romanií înainte lui. Pe peninsula în formă de limbă, Sermione, care împarte în două jumătăți capétul sudic al lacului, ámbľase odată Cesar, și-și cântase poetul roman Catul elegiile sale într'o singurătate idilică. La Malcesine, pe malul ostic, își zidi Carol cel mare un castel și trăi acolo, gustând frumșețile naturei, ca mai târziu puternicii Hohenstaufi. În secolul al 14 Riva cu posesiunile ei fu zálogită Scaligerilor, cari pe atunci se aflaú în fruntea republicei Verona. Apoi cădu alternativ în puterea Viscontilor milanezi și a stăpánilor săi de mai nainte, episcopií din Trient, cărora le fu răpită în secolul 15-lea de puternica republică venețiană. Când împératul Măcsimilian își finise lungul său resbel cu Venețianii prin pacea din anul 1518, Riva cu ținutul său cădu érá-și la episcopia din Trient, dar numai sub împératul Carol V îi

fu redată într'adevăr. În fine în anul 1803, cu ocașiunea secularisării principatelor preoțești, cădu Riva cu Trientul în puterea Austriei.

Până către mijlocul secolului nostru aceste regiuni erau accesibile numai prin poteci grele și drumuri de munte pentru cară. Acum conduc din toate părțile stradele cele mai frumoase către capătul nordic al lacului; două dintre ele lângă Riva cu calea ferată venind dela Brenner, care taie valea Eciului. O stradă începe la gara Ravazzone și merge spre Vest. Ea taie roditorul ținut Mori, unde se produc legumile cele mai fine pentru târgul Veroneze și vița se împletește din pom în pom. Apoi se urcă între stâncile pustii dela Nago, unde se află singuraticul lac Lappio, cărmește în jos după un colț al lui Monte Valdo și atinge lacul la satul de pescari Torbole. Cealaltă legătură a lacului Garda cu calea ferată este de trei ori mai departe, și cere cale de o jumătate de zi, pentru a ajunge dela Riva la Trient. Cu toate acestea ea presintă ca și cealaltă un șir de peisaje muntene, parte drăgălașe, parte imponente; uimitoare. La Trient trece peste Eci și conduce urcându-se printre ziduri de vii, către sălbaticile prăpăstii stâncose dela Buche di Vela, pe care se dice că le-a deschis sântul Virgilius, apostolul țării Eciului, prin atingerea mâinii sale sântite, pentru a scăpa de persecutorii săi. Dincolo de aceste prăpăstii ajungi în țară roditoare; se zărește la dreapta, în fundul șesului lateral, cum se lipește satul Terlago cu micul lac de păreții de var al lui Monte Gazza; apoi ajungi la drăgălașul lac dela Toblino peste Vezzano, lacul cel mai important dintre Trient și Arco, unde strada se abate dela direcțiunea vestică spre cea sudică. Pe o limbă îngustă se rădică aci castelul pitoresc Toblino; ținutul e bogat cultivat. Dar în curând se deschide o iconă, care formeză contrastul cel mai pronunțat cu cea amintită. După ce te conduce strada peste Sarca, ajungi la o nemărginită pustiă de petri, unde zac grămădite cu grăză ruine peste ruine. Acestea sunt Marroche (marea de stânci), urmele mărețe ale unei dărîmături de munte, care după cronicarii din timpul Carolingilor s'au produs prin cutremur de pământ și rupuri de stânci în secolul al 9-lea. Ruinele pustii se întind până în apropierea satului Drò; apoi strada conduce erăși prin ținut roditor, până când ajunge la Arco așezat între grădini bogate. Acest loc imponent, cu multe case domnești, care încungiură piața, zace în umbra fortăreții de același nume, care a fost dărîmată de Francezi sub Vendôme în resbelul de succesiune spanic. În dosul lui Arco strada noastră părăsește Sarca; acesta se varsă la Torbole în lacul de Garda, pe când strada cărmind către Sud-vest ajunge la portul cel mai nordic al lacului, la întinsul orașel Riva.

Etă-l acum înaintea noastră, acest Lago di Garda, a căruia coloare admirabilă aș cântat-o pân' acum atâți poeți; suprafața lui e luciă ca oglinda, și ca și când ne-ar privi un al doilea cer, atât de înșelător se oglindează lumina sôrelui în unda albastră. Ori cât de frumos fiă malul, ori cât de răpitoare Riva, totuși lacul de Garda însuși va atrage deplinul interes al aceluia, care ajunge pentru prima oră la țermul lui, și lasă să-i retălescă ochiul către Sud spre zarea îndepărtată, unde pare că se mărită unda cristalină cu cerul strălucitor.

Apa de un verde-albastru închis se deosebește de

toate lacurile Alpilor printr'o curățenie străordinară, precum și printr'o temperatură înaltă. Căldura cea mai mare a apei lacului s'a observat la supra-față cu 24° R., pe când chiar în erna cea mai aspră încă nu s'a recit mai tare de 3° R. sub nula; nu se pomenește ca lacul să fi înghețat vre odată. Interesante sunt curente de apă, pe care lacul Garda le posedă asemenea lacurilor mai mari, precum și ciudatele beșici de aer, ce el aruncă în sus. Curente în timp de furtună urmăz aerului agitat și grămădesc astfel apa în direcțiunea aceea, pe când din contră, când vântul se liniștește, reacțiunea apei ce-și recăștigă echilibrul produce adevăratele curente, numite Corrivo. Se observă și o mișcare a suprafeții analogă fluxului și refluxului mării. Beșicile de aer amintite, care se observă la limba de pământ Sermione, după conținutul lor se par a proveni dintr'un strat suteran de pētră sulfurosă. Câte odată se arată pe suprafața lacului și un fenomen magic analog cu „fata morgana.“

Ca toate lacurile Alpilor, cu deosebire însă cele care zac la trecerea văilor în șes, așa și lacul de Garda își are vânturile diurne regulate, până când nu se ivesc turburări în aer. Vântul de Nord (Sover, la locuitorii din Torbole vento paesano, vântul patriei) își scutură aripile deasupra apei dela miezul nopții până la amēzi; după o scurtă pauză urmăz vântul de Sud (ora, și Ander, vânt de jos) dela amēzi până la miezul nopții. Fără de aceste vânturi recortore abia ar fi cu putință, să se miște omul sub cer liber în fierbințela zilei. Afară de aceste curenturi de aer regulate, izbucnesc adesea și furtune violente cu o răpediciune neașteptată, așa încât acest lac se ține de cele mai neliniștite ale Alpilor. Vântul de Nord, ce vine din ținuturi mai îndepărtate, irită lacul foarte tare și se numește Vento tramontana sēu pe scurt Tramontana; cel de Ost, care suflă din ținutul Veneției, se numește Vinezza și aduce umezēlă cu plōe. Furtunile pe Garda sunt adesea de o sublimitate teribilă și prin mărirea valurilor și urlatul lor selbatic amintesc furtunile de mare; încă poetul Virgil face acēstă asemănare în versul: „Cu valuri muginde te înalți tu, Benacus, asemenea undelor mării!“

Prin acēstă împregiurare navigarea dēsă pe lac este foarte periculosă, deși corăbierii pretind, că nu știu nimic despre vre-o nenorocire. Firește, călătorul, care folosește vaporul, se va simți mai sigur decât cel care trebuie să se împotrivescă într'o mică gondolă elementelor înfuriate. Mare este numărul corăbiilor cu pânze, care străbat lacul și aduc bucate pentru regiunile Alpilor, schimbându-le cu lemne, ce le duc către Sud. Călătoria peste lac durēză patru până la șese ore. Corăbiile mai mari, care âmbă mai răpede și se numesc barche, pōrtă câte un catarg înalt chiar de 21 metri, o pânză mare, pătrată, sunt lungi de 16 metri, largi de 5 metri, și duc o povară până la 170 de tone. Cele mai mici, numite barchettoni, nu pot purta mai mult de 40 tone. Ceva frapant la corăbiile acestea este înălțimea pupei și prorei, precum și colorea nēgră, așa încât ele sēmēnă cu corăbiile Grecilor antici. Pe lângă aceste corăbii de marfă mai sunt încă multe mici vase pentru persoane, atât barchettine și gondole, cât și luntri de pescari.

Ca cei mai buni, mai siguri și mai îndrăzneți corăbieri de pe tot lacul de Garda sunt renumiți locuitorii

micului sat Torbole în stnul nord-ostic al lacului, care este cercetat foarte des din cauza pozițiunii sale răpitoare și a bunului său port. Pe acesta îl dominază un fort ce se află de-asupra satului și este ocupat de un despărțământ de vânători și de artilerie. Torbolanii se ocupă cu pescuitul, și anume al carpiilor, păstrăvilor și sardelelor; o meserie productivă.

Mai renumit decât Torbole, și cu drept cuvânt, este orașul de port nord-vestic Riva, căreia lacul îi împărtășește o climă aprăpe oceanică așa încât din cauza căldurii stămpărate de peste vară și a temperaturii ernalice se poate numi cu drept „Hesperia Austriei.” Strimtorată între cōstele unui del și între lac, Riva este dominată de imponentul castel Rocca, ce mai de mult servise ca reședință de ărnă principilor episcopi de Trient ăr acum s'a transformat în casarmă; acest castel este împresurat cu grădini verzi și înflorite de lămâi, de lauri și granați. Bucatele secerate aci nu sunt de ajuns populațiunii, din contră producțiunea mătăsii, a uleiului și-a fructelor sudice este destul de bogată. Lămâii și portocalii trebuiesc scutiți și îngrijii în timp de ărnă; din Novembre până la începutul lui April grădinile rămân acoperite cu scânduri; lumina și aerul intră pe uși, care peste și rămân deschise. Dacă vine ger, se încălzește interiorul cu captore deschise. Numeroșii stâlpi de pără albă, așezați la distanțe egale, înalți de 6 metri și cari peste ărnă portă lemnăria, strălucesc încă din depărtare printre frunzișul de un verde viguros. Când se delătură peste vară învilitorea de scânduri, grădinile prezintă o priveliște frumoasă. Lămâii, așezați în șiruri lungi, strălucesc în verdele cel mai viguros, sunt acoperii cu flori și încărcăți cu fructe, care ating de multe ori mărimea unui cap de copil. De multe ori sunt atâtea fructe, încât pomii trebuiesc proptii.

Dar nu numai clima și flora au aici un caracter sudic, chiar și populațiunea este deja adevărat italiană. Înainte de tôte atrage atențiunea străinului cântarea ce resună necontenit. Toți cântă și încă cele mai frumoșe arii populare. Pe țermul lacului spălătoreșele dela Riva își încep cântarea lor cu primul cântat al cocoșului: una dintre ele întonează o melodiă și o sută de voci cântă cu ea. Gondolierul, care lunecă cu luntrița sa tot la un pătrar de ărnă de-alungul grădinei hotelului, pentru a prinde vre un străin, cântă „Santa Lucia” — pescarul, care cufundă în adâncime bucăți de aleșuire atârinate de o sfără fără capăt, îi secundază, ăr pe uscat vîndătorii de lămâi și sacagii încă nu-și cruță gâtlejele — este o eternă cântare și un murmur, ce durează până noptea târziu, că-cî vieța publică a cetățenilor din Riva începe cu noptea, când străinii obosiți de necazurile zilei caută odihna. Când luna și stelele lucesc de-asupra câmpurilor parfumate și zidurilor întunecose ale orașelului, își țin Rivaresii Corso adică se preâmbă prin strade și de-alungul lacului său se aședă dinaintea cafenelilor și se împospetéză la suflarea recoritoare a vântulețelor.

Împregiurimea Rivei este răpitoare; dar una dintre excursiunile cele mai frumoșe în vecinătatea ei o prezintă o călătorie pe apă la Ponal, un vechiu port la țermul vestic, care acum, cu totul nelocuit, se întinde până la Limone, unde o vechiă pără mărginașă însemnă granița austro-italiană. Acestă trecere, de când se pomenește, unica legătură cu platoul vestic al teritoriului tridentin, se poate ajunge numai pe apă și zace într'o văgăună, unde Scaligerii au săpat o potecă cu trepti, când au stat în secolul 14-lea în fruntea republicei Verona. Încă înainte cu 35 de ani se înălța un mic Borgo în aceste clește de stâncă, unde se descărcau mărfurile și se încărcău pe animale de tăiat; dar la deschiderea nouei strade dela Riva fu transportat și părăsit. Numai ruinele pitorești ale unui arc de punte, care se boltia de-asupra intrării portului, mai însemnă acest loc și formeză cu scurgerea lacului Ledro, ce se prăvăleşce prin văgăună, o priveliște minunată. Până unde ajunge ochiul, ruinele de edificii, potecile de trepti, pământul și stâncă sunt întretesute de o încurcatură desă de olivi sălbatic, smochini și vițe de viță, printre care unda neînfrănată sare din stan în stan și se sfărma în spumă de argint.

Pe timpul domniei venețiane, când cetatea Brescia era împresurată de Visconti și garnisona ei espusă fōmei, debarcă în acest sin o mică flotă, pentru a veni în ajutorul strimtorăților. După-ce încercarea de a aduce dela Trient, prin Iudicaria, un succurs de ămeni și proviant, a fost zădărnicită prin țeraniii revoltați, senatul predede lui Sorbolo di Candia conducerea acestei întreprinderi, care fu executată în modul următor. El împărți povara împreună cu puterea armată pe luntri numeroșe, cu care pluti la susul Eciului până la Ravazzone în apropiere de Mori. Aci bărcile încărcate fură transportate pe uscat și puse pe sâni, pe care fură trite până la înălțimea lacului Loppio. Aci ăra-și fură puse pe apă și mênate cu lopeți până la capetul apei, apoi trase cu sâniile peste Nago la șoua lui Monte Valdo până la Torbole, în al căruia port se adună mica armada și în curând pluti la destinațiunea ei pe unda albastră. La Ponal luă contele Paride conducerea ei mai departe și încărcarea acestei armături pe vite, care fură conduse peste ocoluri grele până la orașul strimtorat.

Ne-am întors sēra din excursiunea noastră la Riva și ne predarăm obosiți, în frunțarul hotelului de lângă lac, unui „dolce far niente” (dulce fac-nimica). Cu lovituri line ciocăneșce unda țermul, o suflare recorosă soșeșce de cătră munți. De-asupra capetelor noastre smochinul greu încărcat își plcă fructele sale cōpte atât de jos, încât mai le putem prinde cu mâna. Crengi de oleandru ca mâna de grōse sunt impletite în frunțare umbrōse, din care se strecoră florile roșii, și plopul Sudului, sombrul cipres, strins tare cu sfori, iea în întunerecul serii formele cele mai aventuroșe.

Dr. Fr. Umlauf.

Higiena în îmbrăcăminte.

În tôte organele corpului, în care se sēvērșesc procese de oxidățiune, o parte însemnată din puterile ce devin libere în acest proces iēu forma de căldură. Afară de aceste

isvōre directe ale căldurēi, și celelalte forme ale puterei viețuitoare, cum e lucrul mecanic, se pot transforma în căldură.

Căldura dezvoltată în părți singuratică ale corpului se împarte destul de uniform asupra corpului întreg. De aceea temperatura cam constantă peste tot este între 37 și 38° C. Această căldură rămâne aceeași decât din timp în timp se întrebunțază materiale de încălzit, cum sunt mijlocele de nutrețiment; și chiar dela această uniformitate a căldurii corpului depinde viața noastră.

Să vedem cum se întâmplă, că trupul nostru își conservă căldura peste tot unde ajunge.

Deore-ce noi suntem ca o masă umedă și caldă transpusă într'un mediu svântat și mai rece, emitem căldura în trei moduri: 1) prin radiare, 2) prin conducere, 3) prin evaporare.

Aceste trei moduri se pot întregi în unele împrejurări și astfel pot regula după trebuință emiterea totală a căldurii. Aceste emiteri prin radiare și conducere sunt peste tot cele mai constante, pe când cele prin evaporare servesc ca mijloc principal de egalizare a diferințelor.

Despre radiare ne putem face o idee, întrând într'o odaie, care n'a fost încălzită multă vreme, unde dară păreții, mobilele etc. sunt încă reci, deși cuptorul revarsă deja căldură. Nouă ne este frig, deore-ce corpul nostru emite prin radiare foarte multă căldură corpurilor reci din odaie. Numai când vor fi încălzite și acestea, încetază acest mod de emiterie și nouă nu mai ne e frig. — Un cas invers, când această emiterie este foarte împușinată, îl putem simți într'o sală îndesuită de oameni; aci radiarea laterală a căldurii este aproape nulă.

Despre emiteria căldurii prin conducere ne putem face idee aflându-ne într'un aer mai rece decât corpul nostru. Precum la un cuptor cald aerul încălzit se urcă mereu în sus, pe când cel rece îi ia locul, așa și în cazul amintit există un adevărat curent de aer la suprafața corpului nostru. Cât de mare este emiteria căldurii prin conducere, o simțim înlocuind aerul cu un mai bun conductor de căldură, s. e. cu apa. Într'un aer, care are numai câte-va grade de-asupra 0°, putem petrece foarte bine într'o îmbrăcăminte moderată. Întrând însă cu aceeași îmbrăcăminte într'o apă, ce are câte-va grade de-asupra 0°, simțim îndată frigul, și am și îngheța în câte-va ore, deși celelalte două emiteri de căldură (evaporarea și radiarea) în cazul acesta sunt reduse la minimum. — Emiteria căldurii prin conducere este cu atât mai mare, cu cât e temperatura mai inferioară și mai mare curentul aerului ce ne impresoră.

Despre emiteria căldurii prin evaporare ne putem face o idee trecând dintr'un loc cald într'altul mai rece. Această schimbare de mediu exercită o astfel de iritare asupra pielii, încât nervii vasomotorici restrâng vasele sângelui, prin urmare și secrețiunile pielii. Sângele se refugiază așa dîcînd în organele interne, pe când pelea esteriore devine seracă de sânge, palidă și rece. — Când din contră intrăm într'un loc mai cald, sângele se transportază către periferie, pelea devine mai roșie și secrețiunile ei mai considerabile; atunci asudăm. Sudorea evaporându-se produce recore.

Această emiterie prin evaporare explică de ce sângele nostru nu devine mai fierbinte nici în cele mai mari opințiri, ba adeseori se mai răcește. — În regiuni fierbinți, unde chiar păreții casei sunt mai calzi decât sângele, unde

dar nu putem emite căldură nici prin radiare nici prin conducere, suntem avisați numai la evaporare. Cu cât e aerul fierbinte mai svântat, cu atât ne simțim mai ușurați; atunci emiteria căldurii prin evaporare are curs liber, pe când în același aer umed și această cale ne este îngreuiată.

Cu cât vom exercita mai mult acest mod de emiterie prin aceea, că ne vom supune la influințele diferitelor grade de temperatură prin scalde reci, îmbrăcăminte ușoră etc. cu atât ne strică mai puțin schimbarea. Aceasta se numește „învertoșire“ în opozițiune cu „molicione“.

Să vedem acum, care e influința îmbrăcăminteii asupra acestor procese.

Corpul nostru poate susține lupta cu multele și marile schimbări de temperatură numai cu ajutorul locuinței și cu deosebire al îmbrăcăminteii. Hainele nu numai că le putem duce cu noi ori și unde, le putem și acomoda împrejurărilor.

Cea dintâi funcțiune a îmbrăcăminteii este de a reține căldura emisă prin radiare în cea mai mare apropiere de trup. Așadar încălzim prin îmbrăcăminte împregiurimea noastră cea mai apropiată la o temperatură plăcută de 24 — 30° C., la temperatura unei țări calde. Nu există haine făcute din stoffe diathermane, seș, care lasă să trecă căldura; vestmintele noastre absorb din contră rațele de căldură. Acestea sunt apoi conduse prin haine cu iuțelă diferită și numai la suprafața sunt emise prin radiare. Conductibilitatea de căldură a fibrelor dela stoffele hainelor noastre este relativ destul de mare. Aceasta se poate demonstra mai bine, esaminând referințele, în care fibrele singure vin în joc s. e. îndoind o stoffă fără interval. Din experimete de natura acesta a rezultat că prin îndoire conductibilitatea stoffelor de mătase se micșorează cu 3%, a flanelii cu 14%, a stoffelor de lână cu 16—20%. Așadar neconductibilitatea nu trebuie căutată în fibre, ci în aerul închis între stoffe, care după experimetele făcute micșorează conductibilitatea fibrelor cu 40%.

Fiziologia a arătat de mult, că animalele cu blană mor, decât le rați și le lăcuesci. Aceasta s'a explicat prin suprimarea secrețiunilor pielii; dar nu e așa, animalele degeră.

Pasările și animalele cu blană sunt reci érna numai la suprafața; cu cât pătrunđi mai aproape de pele, cu atăta sunt mai calde. — Blănille cu păr lung sunt mai căldurose, decât cele cu păr scurt, fiă el cât de des. Blănille de érnă ale animalelor, n'au păr mai mult, ci mai lung.

Când le e frig animalelor cu păr, acesta li se sburlește; spațiul aerului dintre peri vrea să se mărească în modul acesta. Pasările își sburlesc penele, omul capetă pelea găinii, în același împrejurări.

Afectele sufletești au drept efect retragerea sângelui dela periferia; prin aceea pelea devine mai rece și se sburlește perul seș penele animalelor iritate. Atunci pentru ce face pisica cocosă, când întelnește un căne? Mănia îi mênă sângele în lăuntru, pelea devine mai rece. Decă se aședă perul, acesta face ca pisiceii să nu-i fiă frig, mănia să nu o ucidă.

Să vedem acum ce influința are căldura venind dela corpuri luminoase, cum e sórele, flacările, asupra hainelor noastre. Colórea vestmintelor n'are nici o influința asupra emiterii căldurii; printr'un gheroc negru pierdem tot atăta căldură ca printr'unul alb. Din contră, absorberea căldurii este foarte diferită după colórea stoffei;

hainele închise absorb încă odată mai multe rațe de căldură decât cele închise. Îndată ce însă ne aflăm în umbră sau întindem o umbrelă, hainele negre nu ne țin mai cald decât cele albe.

Scopul îmbrăcămînții nu este să depărteze aerul de corpul nostru după cum cred mulți; nu putem suferi o haină, care nu permite o schimbare continuă de aer între atmosferă și suprafața corpului nostru. — Această însușire a stofelor este foarte variă; la flanelă este încă odată mai mare decât la pânză, și la acesta de două ori mai mare decât la piele. Dacă însușirea de a nu lăsa să pătrundă aerul ar fi egală cu emiterea de căldură, atunci un pantalon de flanelă abia ar putea da pe jumătate atâta căldură, cât unul de pânză, pe când se întâmplă chiar contrarul.

Hainele sunt și higroscopice, adică posed proprietatea de a atrage aburii de apă din aer și de a-i condensa. Cu cât absorb o stofă mai multă apă, cu atât mai mare este conductibilitatea ei de căldură, prin urmare cu atât e mai puțin caldă. De aceea este și cunoscută recela prin haine umede. Pânza se umezește mai curând decât flanela, dar se și svântă mai curând; cu toate acestea nu se recesce omul atât de ușor cu flanelă umedă ca cu pânză umedă. Acesta provine de acolo, că stoffele de lână, și când sunt umede, lasă să treacă mai ușor aerul; pe când pânza udă este tot atât de nepătrunsă ca și cauciucul. De altă parte lâna absorbă umedela mai încet, prin urmare recirea pielii noastre nu se face atât de răpede, așadar nici nu e atât de stricăcioasă.

Reumatismele, inflamațiunile de pielea peptului, bolile de rinichi etc. avem să le mulțămim hainelor ude.

Din aceste fapte științifice urmăz unele reguli practice despre alegerea stofelor și confecțiunea îmbrăcămintelor, reguli, pe care le-ar putea folosi ori-ce croitor sau ciobotar, dacă numai ar voi.

În genere pentru haine de erna se potrivește mai bine stoffe de lână țesute mai rar decât cele netede și țesute prea strins; pentru vera din contra stoffe de mătasa și de in țesute mai des.

Cât privește colora hainelor, în genere se urmăz orbește regula de a purta vara haine de color deschisă, erna mai închise. Costumele în țeri fierbinți se deosebesc toate prin color deschise; în Orientul sudic se ved haine de mătasa de un galben deschis și în statele sudice ale Americii nordice mai tota lumea portă haine de pânză deschisă.

Hainele strinse nu țin așa de cald, ca cele largi, pentru că la cele dintăiu stratul de aer dintre stoffă și piele lipsește sau e foarte subțire.

La blăni crede lumea că pielea ajută mult pentru a ține cald. Acesta e tot atât de fals, ca și când speculăm cine-va cu blăni, care sunt dese, netede și moi la pipăit. Cele mai căldurose sunt blănilor cu păr lung: ursul, bisonul, pisica, oia etc.

Relativ la hainele singuratică vom aminti următoarele reguli:

Cămeșile de flanelă recesc mai puțin, chiar și când sunt umede; ele tot lasă să treacă aerul și abia produc senzațiunea recei umede. De aceea sunt foarte de recomandat peste vară și în călătorii prin regiuni calde. Pe acolo se și ved mai des. — Cămașa de bumbac, în privința proprietății higroscopice, stă între lână și in, mai

apropo de lână. — Cămașa de pânză absorbă răpede sudorea și atunci nu mai lasă să treacă aerul. De aci vine senzațiunea neplăcută ce ne produce o cămașă de in pătrunsă de sudore. Acestea sunt de recomandat numai pentru omeni ce nu asudă, și în aer svântat. — Cămeșile de mătasa au aceleși proprietăți higroscopice ca și pânza.

Stoffele, care lasă să treacă aerul foarte puțin sau de loc, nu dau haine sănătoșe.

De acestea se țin s. e. hainele de piele, care de altcum în timpurile mai noue se tot impușineză. Aceste îmbrăcămînți se întrebuintău întregi numai în evul de mijloc (haine de resboiu); în ziua de astăzi se mai ved cel mult pantalonii de pele în unele țeri. Din contra timpul nostru a inaugurat o haină tot atât de condamabilă, mantalele de cauciuc. Aci plôea ce e drept nu atinge pielea, dar acesta asudă și îngheță, deore-ce într'o astfel de țesătură nu pôte fi vorba de o schimbare a aerului. Tote încercările de a face posibilă această comunicare: găurile de subsuoră, tăietura à la Haveloque etc. n'au fost în stare să îndrepte greșela.

Coperemântul capului este adesea prea călduros; astfel temperatura capului se prea urcă. Acesta să și-o noteze cu deosebire omul de pană, deore-ce o lucrare spirituală obositore urcă și fără de aceea temperatura creierilor. În casă nici-odată să nu pörte cine-va un acoperemânt de cap. De multe ori se aleg și căciuli impermeabile¹⁾; acestea sunt tot atât de nesănătoșe ca mantalele de cauciuc. În ori-ce cas să se aplice găuri de ventilațiune. Unde nu se întâmplă acesta, pelița capului va asuda tare, rädăcina perului se va bolnăvi și . . . „luna“ va fi cununa înțeleptului.

Gâtul încă este adesea prea îmboldorit. Astfel cunoscutele boa și altele de soiul acesta sunt de condamnat; grumazul trebuie să fiă protegat numai printr'o ușoră cravată. Gâtul, ca și fața, trebuie învertoșit prin spălare; astfel se scutește cine-va de multe bolle de grumaz.

Asupra încălțămintelor, o parte foarte importantă, vom reveni cu altă ocașiune, deore-ce efectul lor este mai mult mecanic. În ziua de astăzi problema, ce se impune ciobotarilor, pare a fi să strângă o masă de carne într'ua spațiu cât se pôte de mic, er nu a construi o încălțăminte comodă și sănătoșă.

De haine se ține și patul. Acesta este un vestmânt, cu care stăm în atingere jumătatea vieții. El constă din aceleși stoffe ea hațna și are aceleși efecte. Căldura patului este proverbială pentru influința ei bine-făcătoare asupra sănătății. În această căldură sângele se revarsă în măsură deplină către periferie, așa încât organele interne se depovereză pentru cât-va timp. În acest fact zace explicarea cunoscutei odihne întăritore în pat. Cel care va fi silit odată să nu dörmă în pat, va simți mai bine ce importantă are el.

Pentru ca însă patul să-și împlinescă misiunea, trebuie să coröspundă unor recerințe.

În privința așternutului domnește în toate structurile populațiunei principiul: așternutul să fiă un reu conducător. Și într'adever se alege plövă, pae, erbă de mare și păr de cal; firește cu cât stratul e mai gros, cu atât mai bine.

¹⁾ Prin care apa nu pôte ströbate.

Pentru ca ventilațiunea patului să se împlinescă ne-turburată, fundul lui să nu fiă o scândură întrégă; din contră o gratiă de scânduri seú de strmă e cu mult mai potrivită. Tot pentru ventilațiune fundul patului trebuie să stea cel puțin la 0,5 m. dela podelă.

Coperemântul încă trebuie să urmeze unor reguli; el încă trebuie să fiă rău conducător de căldură. În ran-

gul întâiu stă o pilotă aerósă. Apoi covóră gróse, dar țesute rar, sunt nișce învelitori fórtre potrivite¹⁾.

Acestea sunt regulile prescrise din punct de vedere fisic. Cel care le va urma din punct în punct, va contribui mai mult la conservarea sănătății și lungirea vieții sale, decât luându-se după capriciile modei.

X....

Doine.

Légănă-te frunđuliță
Că nu vine-al meu bădiță,
Plânge și tu cum plâng eú,
Ce-am iubit nu e al meu.

Du-te, du-te, dorule,
Cruță-mi tinerețele.

Mei bădiță, bădițele,
Mi-ai furat mințile mele
Și cu dorul m'ai lăsat
Să tot plâng eú ne'ncetat.

Știi tu mândră ce-ași vrea eú?
Să fiú flóre 'n sinul teú
Și când rogi pe Dumneđeú
Să pėtrund în pieptul teú
Să ved cum arde de greú
Și de sunt în gându-ți eú ..

Când de mine-un rău se légă
Să știi sorióră dragă,
La tine mintea-mi alérgă.

Duceți-vé rândunele
Sub feréstra mândrei mele
Și-í cântați doine de jele,
Dorul inimiórei mele ..

Codrule, codrule
Deschideți cărările
Să-mi duc supărările,

Că-cí acasă

Nu mé lasá

Dorul mândrei arđetor,
Ce mé face căletor.

Face-m'ași

Un fluturaș

Și pe-aripa vėntului

În giurul pământului

Ași sbura

Pân' ași aša

Flórea

Florícica mea ...

app.

Scurtă privire istorică asupra arhitecturii.

De Iosif Popescu.

(Continuare.)

VII.

Din stilul bizantin s'au născut prin adaogerea unor elemente noué o întrégă seriă de alte stiluri.

Astfel în Ostul Germaniei prin adaogerea coperișelor ascuțite se născu stilul romanic. Bisericele acestuia sunt construite tóte în formă de cruce, aci mai lungă, aci mai scurtă; ele sunt acoperite seú cu bolte în cruce, seú cu cupole, seú cu grindii. Ferestrele, ușile și boltele arată arcul de cerc, ér colónele sunt scurte și gróse.

Ferestrele la început erau închise cu plăci de pétră semi-transparente, mai târđiú cu gémuri de diferite colorí. Unele au formă de tot rotundă seú formă de potcívă; câte-odată boltitura lor e compusă din mai multe arcuri mici; atunci se numesc ferestri în evantaiú.

Clopotnițele, care încă forméză o caracteristică a acestui stil, erau la început separate de biserică; mai târđiú se puseră câte dóuë la întrarea principală. — Morméntul de martir de sub altar devine o capelă suterană (criptă); din cauza acésta altarul căpétă o pozițiune mai înaltă decât restul bisericei; tot-deodată se făcu mai mare pentru a putea cuprinde pe toți preoții, al căror număr s'a înmulțit.

Ca modele ale acestui stil vom cita biserica St. Mihaí din Hildesheim (1015—1033), domul dela Pisa (1063—1150) renumit prin turnul seú cel inclinat, St. Maria-Transtevere în Roma (1139), domurile din Mogunțiac și Speyer (1160) etc. Acest stil a luat o dezvoltare ciudată în Norvegia, ale căreia biserici de lemn sunt fórtre caracteristice.

O altă direcțiune a luat arhitectura bizantină în Rusia. Aci s'au amestecat elemente asiatică, numărul cupolelor aședate pe cilindre înalte s'a înmulțit într'un mod arbitrar, și a dat naștere formelor fantastice ale stilului rusesc.

Lățirea stilului bizantin în Orient a dat și aci naștere unor noué stiluri, care acomodară formele aceluia la trebuințele unei noué religii, ale Islamismului.

Unul din acestea este stilul arabic, care luá dela cel roman forma colónei, deși capitolul pornind dela fundamentul ionic și corintic se dezvoltă de sine stătător; dela stilul bizantin luá modul de a rezima arcul pe colónă prin mijlocirea unui cub. Bolta însă căpétă o nouă dispozițiune; ea se făcu încrucișetă pentru a coperi spațieri mai mari, metodă, care mai târđiú luá în stilul gotic o dezvoltare considerabilă. Dar o adevărată trăsătură caracteristică a acestui stil este arcul, care trece peste jumătatea de cerc. Ca cel mai frumos monument al acestui stil se póte cita catedrala din Cordova. — Din stilul mauric, care a ajuns la o mare bogăție în ornamentică, au mai ramas unele palate, cum e Alhambra din Grenada. Moscheele au fost tóte dărfimate după alngarea Maurilor din Spania. Păreții edificiilor, cu ornamente de gips, séménă mai mult cu o țesătură de dantele, decât cu nișce ziduri; podela e de lespeđi de diferite colorí, plafondul de gips

¹⁾ Despre sujetul acesta am vorbit mai pe larg în „Albina Carpaților“ anul III (1879) Nr. 23 pag. 363 și Nr. 24 pag. 379 și 370.

în formă de stalactite sevă de lemn de cedru cu minunate ornamente. Peste tot se vede o bogăție de colorii și de ornamente, care uimește pe privitorii. De altă parte fântânile artesiane, lacurile și grădinile încă nu lipsesc.

Stilul saracenic se vede la începutul sevă imitând toate formele stilului bizantin; moscheele sale sémănă cu basilicile, ba nici chiar forma de cruce nu le lipsește câteodată. Caracteristica lor devine încă prin anul 691 arcul ascuțit. Pe timpul acesta plafondul este încă plan, de lemn, ca la basilice. Abia în secolul al 12-lea până în al 14-lea se ivește cupola în pendentiv, cum am vădută-o în stilul bizantin. Stalactitele de gips se vedă atât la pendentivi, cât și la nișe. Dar aci, afară de cupole, se avântă către cer nișe turnuri subțiri și ascuțite, minaretele. Suprafețele strălucesc în bogate jocuri de colorii; în toate respiră spiritul, de care e însuflețită și religiunea lor: misticismul, unit cu sensualism voluptuos.

Lățindu-se peste Africa și Asia, stilul saracenic alungă stilurile locale ce domniau pe aci, dar trebui să primescă multe elemente din acelea. Peste tot unde ajungea Mohamedanii, pe lângă moscheele și palatele bogate, mai zideau școli, biblioteci împodobite cu tot luesul și totă pompa, de care era capabil stilul lor arhitectonic. Dar elemente străine mestecându-se cu cele vechi produsera edificii cele mai originale, ce-și pôte omul închipui.

Numai în Sicilia, unde cultura decăduse când fu cucerită de Saraceni, în anul 827, s'a păstrat acest stil mai curat. Arcul ascuțit se găsește în totă curățenia lui cu deosebire la uși și ferestri, pe când cupola presintă arcul rotund; ér nefele sunt construite ca la basilice dar prevădute cu plafonde de lemn cioplit.

Deore-ce pictura și sculptura este foarte mărginită prin prescriptele coranului, Mohamedanii și-au îndreptat totă atențiunea lor asupra ornamenticei, în care ajunseră, cu deosebire Maurii, la o mare perfecțiune. Ornamentele de ramuri, palmetele care domniau la început, se transformară mai târziu într'o combinațiune uimitore de linii geometrice. Păreții n'aveau tapiserie și covoră, dar ornamentica lor imita aceste forme. Frunzele și mugurii lor reduși la forma convențională se încurcău în înlăturirile cele mai varii și mai fantastice, mestecându-se cu inscripțiuni și sentințe din coran. La aceste elemente s'au adăogat colorile cele mai vii și aurul întrebuintat la locul sevă, pentru a produce un isvor nesecat de ornamente. Prin aceea că se pun două sevă trei fețe una peste alta, care se deschilinesc prin însușiri plastice sevă coloristice, au putut să formeze mustre delicate, cum sunt de dorit atât pentru privirea din apropiere, cât și pentru efectul maseilor în depărtare. Acestă ornamentică bogată se stingă sevă s'a stins în cele mai multe locuri, unde a fost în vigore; numai într'o parte a Ostindiei s'au păstrat minunate mustre, pe care le admirăm și astăzi în bogatele șaluri persane.

Normanii, cari au domnit în Sicilia dela 1025—1090, au învățat a cunoșce aci stilul saracenic și au adoptat unele elemente din el, cu deosebire ornamentica, pentru bisericile lor romanice. Fiind navigatori foarte zeloși, densii au cutrierat multe țeri și peste tot au lăsat urme arhitectonice, care însă difer una de alta, pentru-că elasticitatea lor îi făcea să adopteze elemente străine, ori pe unde ajungeau. Din această arhitectură s'a format o ramură în Englitera sub numele de stil anglo-normanic. În-

intea nefei bisericilor se află de ordinar o antisală largă, înaltă, aerosă, flancată de două turnuri. Întregul este al basiliceii, numai forma de cruce este tare desvoltată. Biserica Monreale di Palermo (1174—1186) este cel mai bogat model de basilică, pe care ni l'a lăsat evul mediū. Aci se vede mai apriat tendința Normanilor de a într'uni motive creștine antice, romanice, bizantine și saracene într'un întreg armonice și artistic. Acestă le-a și reușit destul de frumos.

Dar cu secolul al 12-lea începe a intra în arhitectură o nouă direcțiune. Un singur element tinde a se schimba și restul îi urmăzează cu încetul. Arhitectii, cu deosebire din Sacsonia și Bavaria, au observat că bolțile rotunde cer ziduri foarte puternice. Ei începura dară, mai întâiu cu timiditate, apoi tot cu mai mare îndrăsnelă, a ascuți arcul la creștet, a face zidurile mai ușore, și a pune stâlpi numai unde veniau boltele încrucisate.

Întindându-se către Rhin, această încercare întâmpină stilul normanic, cu care se împreună pentru a da desvoltare unui nou stil, stilului gotic.

VIII.

Stilul romanice, aceea contopire a tradițiunei antice cu vieța creștină-germanică, a fost scos, prin aceste semne de o vieța nouă, din calea sa liniștită și a fost împins la escesuri care-î dară o expresiune inclară, șovăitore. Fierberea spiritului, care în toate ocaziunile a avut o influință preponderantă asupra artei în genere și asupra arhitecturii în specie, și-a jucat rolul și de astă-dată.

Am vădută luesul roman și monarchia despotică denaturând frumșetele clasice și pure ale arhitecturii eline. Am vădută religiunea creștină sdrobind idoli păgânismului și transformând templele lor în basilice. Am vădută desbinarea între creștinismul de Ost și de Vest dând desvoltării artistice în amândouă aceste jumătăți direcțiuni cu totul diferite. Am vădută islamismul la timpul sevă transformând stilul bizantin. De astă-dată o nouă idee se ivi pentru a da o altă direcțiune desvoltării artistice: în Franca cavalerismul, în Germania burgeoasia. Aceste puteri în evul mediū încă nu intră în luptă directă cu teocrația, dar religiositatea lor devine mai spirituală. Preoțimea nu mai e singură purtătoare a culturii; celelalte clase împinse de puterea unei juneți vigurose părăsesc școla și dă esistenței o nouă formă.

Din această nouă vieța se nascu noul stil arhitectonic în biserica creștină și căpeta o desvoltare neaternătoră; acesta este stilul gotic. După cum am mai dis, acest stil s'a desvoltat din cel romanice, căutând a aduce la îndeplinire unele tendințe încă nedeterminate ale aceluia, dintre care una din cele mai însemnate este înlocuirea arcului rotund (plein cintre) prin arcul ascuțit, sevă ogival. Astfel a dat maseilor mai mare ușurință, deore-ce rezistența încă era mai mare. Acestă i-a permis a înlocui zidurile din interiorul bisericilor prin stâlpi singuratici, cari împreună numai prin ziduri subțiri, formăzează cadrul giganticilor ferestri. În modul acesta bisericile căpeta înfățișarea unor case de sticlă; și tot aceeși lege se observă la coperișe. Se vede dar o nizuință de a disolva masele, de a împărți unitatea edificiului într'un mare număr de membre singuractice, de sine stătătoare. Astfel se nasc acele minuni arhitectonice, care bravând legile naturii se înalță

cu ușurință la înălțimi amestecate și par aninate în spațiu fără a se rezima pe nimic.

Acésta e dupla tendință a stilului gotic, o urmare neapărată a emancipării spiritului civil de sub tutoratul preoției. Eră într'adevăr lucru natural ca până când preoția era singura purtătoare a culturii, spiritul roman, ce domnia în religie, să-și arăte influința și în arhitectura religioasă prin reminiscențe romane. Îndată ce laicii ajunseră la cunoșcerea și executarea acelei arte, spiritul lor întreprinse să întrécă în îndrăsnelă și în neatănare tot ce se făcuse până acum. Pentru prima oră pétra capetă graiū; în limba ei cea rece, dar poetică, ea spune durerile și bucuriile unui popor întreg. Iubirea de libertate și dorul neatănării, împreună cu logica severă a germanismului, puterea unei fantasii sublime dar bizare își află expresiunea în aceste minuni arhitectonice. Cum era să-și și exprime omenii părerile, să le facă cunoscute în lume, până când tipografia nu era cunoscută? Arhitectura era tipografia evului mediū, care eternisa cugetarea, ideia puterii civile, încă ținute în catene. Dēcă libertatea civilă gema în legăturile unui feudalism despotic, cel puțin spiritul în arhitectură era neatănător, se aventa liber în spațiu și aréta lumii uimite, până unde póte ajunge puterea cugetării omenesci. Omenii de astăzi rămân incremeniți căutând la acele monumente de pétră, care par nișce lucruri de dantelă, atâta fineță și ușurință se află în construcțiunea lor. Câtă răbdare, câtă pasiune pentru artă nu le-a trebuit acelor arhitecți civili, cari au știut intrupa totă poesia și tot simțul de neatănare ce le

implea sufletul. Aci suntem departe, tare departe de clasicitatea estetică a Elinilor. Este de alt-cum lucru firesc. Acolo lucra un popor independent, ajuns la culmea culturii, liber a-și exprima dorința prin vorbă și faptă. Fiăcare cetățen se simția având o voință, având un drept și o importanță în afacerile patriei sale. Aci, unde un om și o castă domnia, spiritul era subjugat în privința politică, cetățenul avea dreptul să trăescă și să plătescă dijmă; numai drumul artei îi era deschis, și el se răpedi pe el cu totă duiosia unui sclav setos de libertate.

Cu tóte acestea trebuie să atribuim spiritului germán prea dogmatic defectul uniformității, care se trădează în edificiile stilului gotic. Abia născut, acesta se și restringe între marginile impuse de un óre-care șematism; de aceea aci nu găsim varietatea bogată a stilului romanic.

Stilul gotic se iveșce pe la jumătatea secolului al 12-lea în Francia nordică, de unde se transplantază răpede în Englitera și Germania, pe când popórele sudice se împărtășesc fórte puțin la acéstă mișcare. Culmea înfloririi o ajunge cătră mijlocul secolului al 14-lea. Din momentul acesta întră un spirit de disolvare în arhitectura gotică. Burgeoasia începând a avea o influință în stat și a o esercita, nu mai pune atâta pasiune în artă; ea începe a se juca cu formele, decorațiunea învinge construcțiunea, și sub acéstă influință formele degenerază. Cu tóte acestea în regiunile nordice stilul gotic se mai susține până în secolul al 16-lea, pe când în Italia deja pe la începutul secolului 15-lea se iveșce o reacțiune în favorul arhitecturii antice, care cu încetul alungă pe cea gotică.

(Va urma.)

Trubadurul.

Vox populi vox Dei.

„Pocalul de plăcere să-l stórcem până 'n fund,
Să ridem de vieță, ce trece-așa curând!
Și-a noastră desfătare să fiă îndeplin,
Un cântec vréu să sune, ca peptul să-mi alin.

„Că-cî între prizonierii-mi dedui de-un cântăreț
Cu liră 'n a sa mână, cu ochiul mult sumeț;
Curtenii îndat', îndată să între ei aici,
Să-mi cânte de iubire, de 'nvingeri, de voinici!“

Așa strigă din tronu-i un rege crud tiran,
Ce frânse libertatea cu mână de dușman;
În giuru-i erau dame, a primăverii flori,
Cum stă în giurul nopții cununa de dulci dorii.

Se plécă-atunci curtenii la-a regelui mandat;
Și întră cântărețul cu ochi de desmerdat,
Cu-o față blândă, dulce, cu pérul argintiu,
Ce curge 'n valuri line, și-atinge al séu bréu.

„Să-mi cânți mie un cântec de vecinicul amor,
De-amara résbunare, de-al luptei crud fior!“
Așa vorbind tiranul pe tronu-i s'aseză,
Ér' fața-i fiorosă pe óspeți îngheță.

Atuncia cântărețul depuse lira sa,
Și crudului de rege acestea-î cuvânta:
„Când paserea cea prinsă se-'ngănă printr'un cânt,
Nu știi tu ce implórá al ei sin palpitând?

„Blăstem implórá-asupra, aceluî ce o-a prins, —
Pot eu ca să-ți cânt alta, tirane neînvinș? ...“
Și-atuncea trubadurul pe lira-i se lăsa,
Și-o gingașă roșetă fugi de fața sa.

„Blăstem ... blăstem? ... și 'n față-mi el astfel îmi vorbi,
Moșnege, vorba-acéstă cu mórte-o vei plăti! ...
Ferósa gilotină opri-va glasul teú;
Aid, duceți-l în grabă curmați-î traiul séu! ...“

Așa urlă tiranul, ca tigru furios;
Și pérui se sburleșce și ochiui fioros;
Ér dulce cântărețul, de-argăți încungiurat
Își iea lira sonoră, e gata de plecat.

... În tērgul cel mai mare de ce așa tumult?
Ce caută óre-acolo popor atât de mult?
— Mulțimea, ce-alergase acolo de prin giur,
Așteptă ca să vadă cum móre-un trubadur.

Sta singur cântărețul cu fața la pământ,
Și-o lacrimă nu spune, că-i témă de mormânt.
Ca lebéda murindă, ce 'ncepe a cânta,
El mâna și-o întinde spre dragă lira sa!

Și cântecul vibréză, ca corul ângeresc;
Și córdele-i resună în peptul omenesc.
El cântă inocența și gingașul amor;
El cântă resbunarea și-al luptei crunt fior.

Mulțimea i se plécă, și lacrimi isvoresc.
Un murmur se lășeșce ca viforul ceresc,
„Eați liber, mergi în pace!“ resună în popor,
„Să piéră decî tiranul!“ vueșce-același chor.

Învins inocența, iubitul trubadur
Își iea lira în mână, popóre-i încungiur;
El trece peste rose cântând după zefir,
Cum trece visul dulce, cum trece-un suvenir.

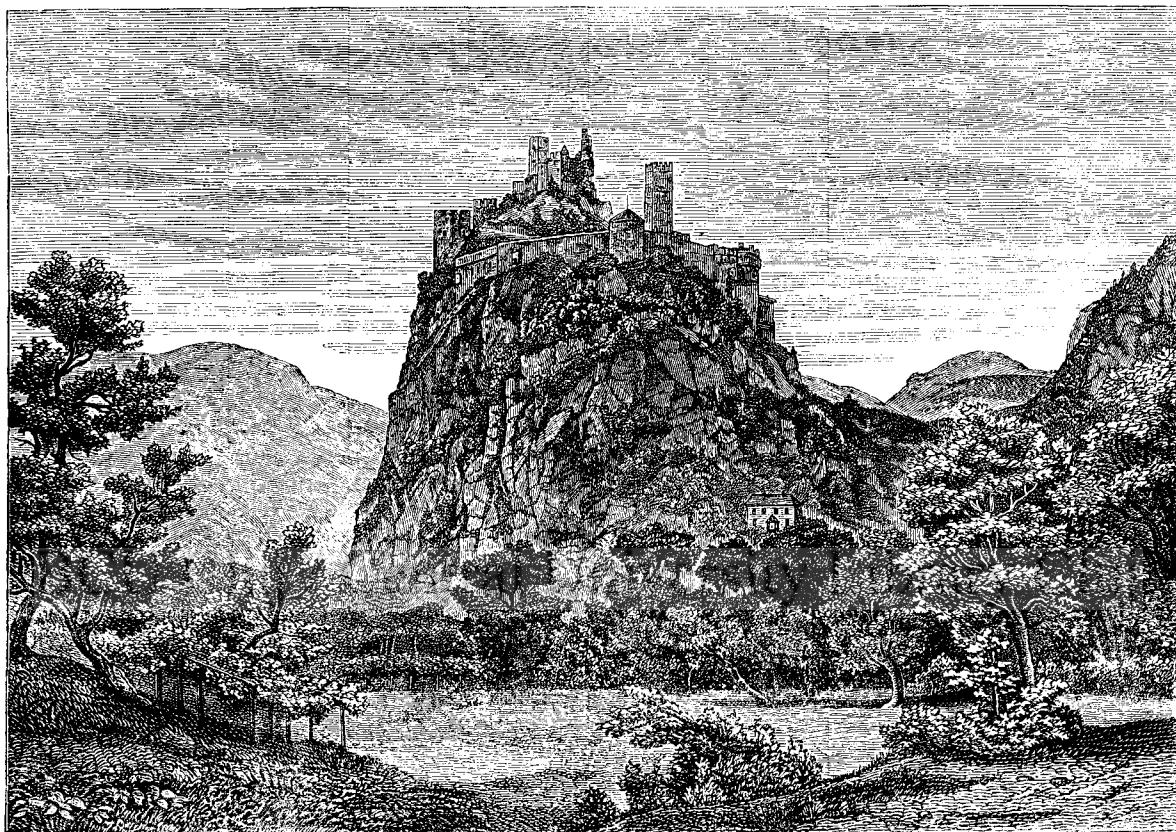
Castelul Sigmundskron la Bozen.

În inima Tirolului, la împreunarea văii Eciului de jos cu a Sarnei, zace orașul Bozen. De aci merg strade în toate direcțiunile; cea mai importantă este strada peste Brenner, lângă care din anul 1867 trece un drum de fier peste renumitul pas al Alpilor. Tot șesul dela Bozen, străbătut de râuri și canale, este încungiurat de munți înalți și răpești cu formele cele mai felurite. Pe vârfurile lor strălucesc ruine învechite sǎu casteluri pe jumătate dărimate, monumente prețioase ale evului de mijloc. Cerul mai curat, sǎrele mai fierbinte arată Sudul ca și castanii nobili, smochinii, cipresii și pini solitari. Stradele sunt înguste și mișcarea din ele ne aduce aminte Italia cu deosebire pe timpul liturghiei. Bozen este un centru de comerț renumit, cel dintâiu al Tirolului. Istoria lui schimbăciosă

când turnul lateral bine conservat servește ca magazin de praf garnizonei din Bozen, ca și două cășciore cu uși de fier la partea nordică. Afară de sentinelă mai locuiește aci și o familie de arăndaș.

Din partea de dinainte a curții stâncose te urci peste arcuri boltite și bolovanii grămădiți la ruinele din mijlocul castelului. Aci domnește o confuziune diformă de turnuri, ziduri, stâlpi, grămești învechite, pe când ochiul uimit admiră minunata priveliște a orașului cu împregiurimea lui. Aci este țera plină de legende, teatrul luptelor sǎlbatice între Rheiți primitivi și Romani cuceritori; aici au resunat odată cântecele Goților și Longobarșilor, harfa veselă a bardului.

Ruinele încă sunt făcute a deștepta mirarea călătoru-

Castelul Sigmundskron la Bozen.

o spun numărósele castele ce o impresǎră din toate părțile. Între acestea mai important este Sigmundskron aședat dincolo de Eci pe creștetul unei mărețe stânci. Într-o oră ajungi dela Bozen la Eci pe o potecă printre vii, livești, și case țărănești. O punte conduce peste rǎu, ale căruia unde murdare spală stânca, ce pǎrtă măreștile ruine ale castelului. Un drum pardosit conduce dela birtul de lângă póele stâncii până la mica pǎrtă ogivală a castelului, împodobită de duplele arme ale Tirolului și Austriei. Poteca din curte trece printre tufe dese, ér zidurile sunt acoperite de iederă. Nicǎ un sunet nu trădează ființe viețuitoare; numai cântul unei paserele resună de pe un frăgar și vântul murmură prin frunșis. Altfel a fost odată. Dintre amândouă turnurile, care întăresc partea vestică a zidurilor, cel de dinainte este împodobit cu două mici balcone inaccesibile, interiorul lui e mai de tot dărînat; pe

lui. Centrul castelului se înalță mai sus, decât turnurile laterale, ér creștetul stâncei îl încoronéză un turn, care parcă plutește de-asupra prăpastiei. În sǎlile dărîmate cresc tufe; vița Alpilor, érbă grasă și flori mirositoare acoper zidurile. Éta istoria acestor ruine.

Când cuceriseră Romani în anul 15 a. C. țera rhetică, lăsară o punte peste Eci, care se numi Pons Drusi, în onórea victoriosului fiu al lui August; ér pe colină zidiră castelul protector Formicaria. Pe atunci drumul din Italia la Bozen conducea peste înălțimile muntelui. Mai târziu hordele Hunilor, Baiuvarilor, Francilor și Saxonilor călcău pe urmele legiunilor Romane peste Pons Drusi și pe lângă Formicaria.

În 1027 fiind țera dărîuită de împératul Conrad II episcopilor din Trient, aceștia încredințară paza fortăreței Formigar Domnilor de Firmian. Vaza acestor îngrijitori

crescu cu timpul; în mijlocul castelului se rădică un palat pentru principe, ér un funcționar deosebit, gastaldul, fu așezat ca judecător peste Bozen între nobilii și principe. Astfel episcopii de Trient câștigară o mare influință, care fu în cât-va mărginită prin activul conte de Görz și Tirol. Și nobilii de Firmian știură să-și mărească influința și drepturile în decursul timpurilor.

Însemnătatea fortăreței Formigar pentru dominarea văii Eciului n'a ramas ascunsă conților de Tirol. Încă în anul 945 cercase înzadar margraful de Ivrea să-l iea cu asalt pe timpul expedițiunii sale în Italia; puntea i se deschise numai pentru aur și promisiuni. Principii episcopii din Trient încă cunoscără importanța fortăreței și știură să o păstreze cu mână tare, așa încât abia principii din casa Habsburg ajunseră să posedă Formigar, cumpărându-l în anii 1370 și 1473 dela Domni de Firmian. Ducele Sigmund de Austria mări întăriturile, înfrumșetă palatul și

dede castelului numele mai mândru de Sigmundskron (coroana lui Sigmund).

Ducele bazându-se pe tăria Formigarului, voia să pună frâu influinței crescânde a Venetianilor, cari aveau deja mai multe colonii în Tirolul de Sud. El prinse într'o di 130 de neguțatori Venetiani în târgul dela Bozen și închise republicei drumul de comerț prin Tirol. Dar după un rebel schimbăcios, puternic oraș de comerț își recăpetă privilegiile prin pacea din 14 Iunie 1487. Ér ducele Sigmund, risipindu-și comorile în petreceri, ajunse într'o pozițiune incurcată, de aceea în dieta dela Meran, anul 1490, predede domnia asupra Tirolului vărului său, regelui roman Măximilian, și el petrecu ultimele zile în pace aci la Sigmundskron, aci la Meran.

În cursul seculilor vechiul Formigar s'a ruinat și s'a pustiit. Remășițele diforme ale splendorii trecute arată încă o probă despre nestatornicia lucrurilor pământești.

Când fruntea ta ...

Când fruntea ta de ânger,
Când ochii tîi privesc;
Eu uit durerea-amară,
Uit tot ce-î pămîntesc!

Blașiū, 1880.

Când buzele-ți cu sete
De buze-mî se ating,
De ce atunci pe sinu-ți
În lacrimi eu mă sting? ...

Teodor Bota.

V a r i e t ă ț i.

Darurile mireseilor în Franția. În Franția domnește obiceiul, ca mirele, din ziua logodnei până la nuntă, să dea miresei sale pe totă ziua câte un buchet. La acest dar domnește o destinațiune specială, asupra căreia neguțatorii de flori din Paris sunt foarte bine orientați. În ziua de logodnă adică buchetul constă din flori albe, în ziua următoare se arată o ușură nuanță de rosa seú roșu; acesta se mărește cu încetul pe totă ziua. Fiă-care dată colorea e mai intensivă, astfel încât în ajunul cununiei aceste buchete strălucesc în „purpuriu”. Cetitórele vor goci ușor înțelesul acestei alusiuni simbolice, prin care logodnicul vrea să arête că simțemintele sale către mirésă cresc cu cât se apropia mai tare ținta dorită. Aici se naște întrebarea, că ore aceste daruri nu vor fi incomode pentru dăruitor când relațiunea dureză ani întregi; la acestea se poate responde că obiceiul e în vigóre în cercurile aristocratice prin urmare avute, la care intervalul de timp între logodnă și cununiă nu dureză mai puțin de 3 nici mai mult de 8 până la 9 săptămâni. În ziua când se încheia contractul de căsătorie, logodnicul este obligat de a trãmite miresei sale „Corbeille de mariage” (corfa nunții), care, după cum e averea mirelui, constă în cele mai multe casuri din obiecte prețioase. Înainte de toate sunt cele mai fine țesături indice seú franceze, seú blãni, și dantele — cu un cuvânt mai cu semă obiecte foarte rare, fiă după bogăția lor, fiă după gustul arangementului.

Tinere americane. După cum se șia, aceste fiice ale lumii nouë sunt de o ușurință de moravuri, de o libertate în comerțul cu lumea, încât societatea cea mai liberă nu poate merge mai departe. Decă tinere ladii de dincolo de ocean, de când sunt încă în papucii de copii, afecteză neaternărea și încăpăținarea, decă fumeză țigări și-și primesc curtesanii și în absența alor seú, acestea sunt lucruri care imple de spaimă pe guvernantele nostre și pe directricile de pensionate, dar se mai pot trece cu vederea la fiecele vestului. Din nenorocire emanciparea frumóselor americane iea câte-odată dimensiuni, care nu numai trec peste marginile buneii cunințe, dar le aduc chiar în colisiune cu legea. Foile transatlantice raportéză des despre astfel de

intemplări. Nu de mult o tinără fată capetă dela tată-seú un șec (poliță) de 50 dolari ca dar de ziua numelui, îndrăsneta frumoasă fi mărește valoarea adăogând o nulă. Bani se incaséză și se cheltuesc, ér când înșelăciunea iese la ivelă și cauza vine înaintea tribunalului, fecióra declară rîdend, că a fost numai o glumă, că ea poate face cu șecurile tată-seú ce-î place, nimeni n'are să se amestece. Un alt fact mai grav se raportéză din Bradford. Când un ospetar din Jamestownul învecinat voia să-și încuie localul noptea târziu, de odată întră la el o tinără damă elegant îmbrăcată, scote un pistol, pe care i-l ține în față, și cere bani ori vieța. Ospetarul speriat, un om cam bêtân, se duce la cassă și dă drăgălașului tâlhar o notă de dece dolari. Dar pistolul nu se aplcă, frumosul ei purtător cere două sticle de whiskey. Ospetarul, tot supus, iea dintr'un scrin două sticle care sunt însemnate cu „trei dolari per gallon.” — „Nu așa, cer din cel mai bun!” comandéză dama și înghețat de spaimă, pentru că țeva pistolului mai fi atingea fața, ospetarul iea sticle dintr'un alt scrin, pe care stă scris „șese dolari per galon.” — „Pune sticlele la ușă, și-apoi dă-mi toți banii, câți fi ai în cassă!” fu ordinul următor. În cassă se aflau mai multe sute de dolari, și ospetarul tot nu era dispus a-î jertfi. El făcu o mișcare răpede pentru a smulge pistolul din mâna chinitorului seú — atunci pușcătura resună și glonțul fi șterse urechea. Totuși fi succese să apuce mâna femeii; dar, înainte de a se aștepta la așa ceva, o a doua pușcătură resună și-l rãni ușor la costă. Acum el trãnti femeia la pãmînt și-i smulse pistolul. Pușcăturile adunaseră mai multe persoane, hoțul feminin fu prins și predat justiției. Spre mirarea tuturor se recunoscu o miss Perry, fiica de două-deci de ani a unui speculant avut din Bradford. Ea nu este nebulă, numai cam escentrică, și în modul acesta, puțin acomodat pentru o femeia, voia să iésă dintr'o încurcală financiară. Tată-seú a pus cautiune pentru ea. Acusarea este pentru furt și atac personal cu intențiunea ce-a ucide.

Trei Olteni. În sêra de 29 Noemvre 1877, vênătorii ce supra-viețuiseră sângerosului atac dat contra redutei

Grivița Nr. 2, coborau înălțimile ce 'ncongioră Opanezul, îndreptându-se către valea unde se afla satul Susurlu. Osteniți, plini de noroiu, tremurând de frig, nedormiți, se reînturnaui, âmbland unul câte unul pe îngusta parte ce conducea la bivouac. Aci după ce sentinelele de rigore își luară locul, cei cari trebuiau să le 'nlocuiescă la fiă-care trei ore, așteptând să le vină rândul, aprinseră un foculeț cu viță uscată ce adunaseră în calea lor. — Un cerc se făcu în jurul său; cei cari suferiau mai cu semnă de frig își încălziău mâinile, ascultând pe Licuriciu povestind unul din acele basme ce făceau admirațiunea noastră în nopțile de veghiare; cei cari îndurau frigul mai lesne decât oboșela se făceau ghem, își ascundeau capul sub manta, și culcați astfel, pe pământul umed, se lăsaui o fi luați de somn. — Vânătorii, pentru cari povestile lui Licuriciu nu mai aveau farmec, vorbeiau în jurul unui foc, alimentat acum cu coceni, despre luptele trecute, despre suferințele îndurate, despre marșurile cele mari, despre cei morți. — „Ți-aduci aminte acea noapte când peri sârmanul Stăvar în șanțurile Griviței? Dar Mircea ce s'o fi făcut? era dintr'un sat cu mine. — Turcii l'au făcut prizonier spunea unul; ba l'au tăiat, răspundea un altul; trebuie să fi murit în atacul dela 8 Octomvre; era lângă mine în acea noapte și de atunci nu s'a mai vădut, dicea un vechiu rezervist. — Tinerii vorbeiau de părinții, de muerile, de logodnicele lor: — Ce va face Anicuța când mă voiu întorče? Sârmana mamă este fără șciri dela mine; trebuie să mă credă mort. — Mai departe de cei cari ascultaui basmul lui Licuriciu, lângă nișce tăciuni aprinși, se aflau Ion Dogaru, Moritz Rosenthal, Ionescu Simion și eu. Arare-orî părăsiam societatea lor; ne înțelegeam bine; ne vădusem în luptă; ne stimam. — Ei imi naraui suferințele țeranului, trebuințele lui; eu le spuneam ce trebuie să facă, ce face muncitorul în Francia, în Germania, în Italia, în Englițera. Ei păreaui a gusta disertațiunile mele democratice sociale; ceea ce se petrecea în acele țeri depărtate le plăcea foarte, deci ne înțelegeam. — Din când în când, trăgeam cu urechea spre a auzi unde se afla Licuriciu cu basmul său, aruncam în urmă o privire asupra Dogarului. Pielea sa pârliță de arșița sôrelui imi plăcea; ochii sei negrii plini de viață; mustățile sale, lungi și negre ca péna corbului; pe față-i se vedea intipărită suferința și bărbăția, gata a îndura toate, și nici-odată nu se văita. Vânător renumit, îi plăcea a nara cum a împușcat cutare vulpe său cutare lup; altfel era tăcut; sta ore întregi la pândă ca dora va zări un cap de turc. — Când priviam la acest bărbat, mă vedeam mititel, pare că 'mi era rușine de mine. — Lupta continua a lui Moritz spre a-și stăpâni frica, imi inspira admirațiune. Văitările, frica prefăcută, modul cum își rîdea de sine Simion, mă făcea a-l iubi. — Acești bărbați atât de diferiți aveau aceeși purtare față cu dușmanul; imi plăceau; de aceea și în acea seră eram cu ei; privind pe Simion care întrefinea focul, arunca o surcea, ceva ierburi uscate, un cocean de porumb, intrerupea munca sa spre a se văita, spre a ne spune frica ce resimți când îi fluera un glonț pe la urechi, când cădu cutare obus, când se dete atacul Griviței. Moritz asculta fără a se turbura, pe cei cari spuneau că Evreii mor de frică; ce-î păsa? Îi vădusem toți la Grivița. Dogaru tăcea, lua un tăciune îl punea în lulea, trăgea din ea și vorbă nu sufla. — În timpul acesta, Simion se plângea că l'a adus „peste o mie de ruri,“ că a pierdut „o sumă de vreme“ și că numai odată s'a întâlnit cu Turcii; ar fi putut să vină în acea di, să se bată, și timpul ce a pierdut așteptând să-l fi petrecut în satul său. Acum, ne ține de o lună aci, în toate țilele ni se spune că ies Turcii, și ei tot în Plevna sunt, ér noi ne prăpădim așteptând. — Lasă, Simiône, că ca mâne ne pomenim cu ei venind; mult a fost, puțin a rămas. — Focul începea a se stinge, și somnul închidându-ne pleocele, curmă aceste convorbiri. — În reversatul dorilor, alarma se auzi; bivouacul presinta un aspect extraordinar, toți alergau la arme; nu eram încă bine desmeticiți din somn când zării în față-mi pe Simion; părea a fi ceva mai

mare ca în celelalte țile. — Alături cu densus, sta neclintit Moritz, înalt, slab, mai palid ca de obicei. — Dogaru, ce era ceva mai în urmă, își ștergea pușca. — Ce este Simiône? — Apoi, să trăiți, d-le sergent, pare-mi-se c'o să avem de furcă în astă diminetă; poftim pușca, este bine unsă, écă și 300 de cartușe. Trebuie să isprăvim odată cu Plevna. — La atacul Griviței, Simion fu cel dintăiu pe care-l vădui sârind peste tranșeură, Dogarul fu cel din urmă ce se retrase. Când toți încetasem focurile, el sta cu jumătate corpul afară din redută, trăgându-și ultimele cartușe. — Moritz era necurmat cu densus. — Eu, ceea ce pot afirma, nu eram înaintea lor. Simeon nu mă lăsa; stăi lângă mine, d-le sergent, și se punea înainte-mi; Dogarule, nu părăsi pe d-nul sergent; de va cădea, să fim doi ca să-l rădicăm. Dogarul n'avea trebuință de astă recomandațiune; el și Moritz nu mă părăsiau; de câte-orî înaintam, arunca o aspră privire asupra-mi, și-mi lua înainte. — În ziua de 30 Noemvre, când pornirăm spre a intra în Plevna, câte-și trei erau alături cu mine. Dogarul își resucia mustața, ca de obicei tăcea, arunca o privire asupra-ne, își încerca pușca, ștergea cartușele, în fine după o lungă tăcere îngână două cuvinte: — păcat că este așa frig, va fi greu a lua cartușele între degete. Eu nu țiceam nimic, îi vădusem în foc, eram sigur de ei. — Vădui, d-le sergent, să nu ne înecăm la mal ca țiganul, imi spuse Moritz, după ce vădui că era ceva serios de astă-dată. Apoi să ne facem datoria și Dumneđu va fi cu noi, răspunde Dogarul, înfundându-și degetul în lulea. — Să ne facem datoria și să lăsăm pe Dumneđu și pe ómeni în pace. — Ți-este frică Moritz? — Frică, d-le sergent; dar nu te voi părăsi. — O șcui, băeți, veți merge ca la Grivița. — Ah, d-le sergent, frică mai mi-era la început, dar am mers. — Dar mie! însé mi-am luat inima în dinți. — Dogaru ieși din obicinuită-i tăcere. — Cartușele vă sunt bine unse? — Ajungând în dreptul Opanezului, ne luarăm pozițiunile. Dogarul aruncă o privire asupra-mi, i se păru se vede că locul ce-mi luasem nu era bun; adevărul este că pământul ce s'aruncase în fața tranșeură era ceva mai jos aci, ca în celelalte părți, alesesem acea pozițiune, că-că mi se părea că de aci se vedeau mai bine pozițiunile inamicului; Dogarul însé cređu că sunt mai espus și, cu o aspră mișcare, mă îmbrânci ceva mai spre dreapta. — Simeon și Moritz se plângeau de sôrtea lor; trecuse deja o ora și ei nu văduseră încă nici un Turc. — D'odată se răspândi șgomotul că inamicii au părăsit reduta ce era în față-ne; unii pretindeau că este o cursă. Mă întorsei și vădui că pentru prima ora Dogarul, Moritz și Simeon mă părăsiseră; ei înaintau către reduta inamică. Din fericire o găsiră deșertă și ne făcură semn să-i urmăm. Când sosii, găsiui pe Simeon rîdend; era vesel că-că înaintase, ocupase pozițiuni unde în ajun se aflau Turcii. — Moritz suridea, nu-i fusese frică. Dogarul era în partea cea mai înaintată, cu un fes turcesc pe cap, și trăgea mereu în două redute ce se aflau în față; Turcii răspundeau. — Când ajunsoi, se întorče către mine: — am încercat focul lor, nu par a fi numeroși. Apoi luă cu sine pe Simeon, pe Moritz și alți doi și porni spre ei; d-nul sub-locotenent Jean era cu densus. — O vale ne despărția de dușmani; ajungând în fundul ei, nu putură a mai înainta, focul inamicului era prea tare, trei redute trăgeau în ei; culcați la pământ, răspundeau cu cea mai mare vioiciune. Când începeam a despera de sôrtea lor, vădurăm drapelul alb pe reduta din mijloc; ei, fără a lua în semnă că celelalte două trăgeau mereu asupra-le, înaintară în pas gimnastic, strébătend printr'o ploie de glonțe. Vădend situațiunea, esirăm din ascundetoriale noastre; când îi ajunserăm, sub-loconentele Jean cu densus făcuseră vre-o 2000 de prizonieri; lăsarăm o gardă și pornirăm înainte. Inutil a țice că Simeon, Moritz și Dogaru nu făceau parte din acea gardă; ei erau printre cei dintăiu ce intrară în Opanez. — Când puserăm mâna pe artileria turcă ce nu putea ieși din Plevna, ei erau în capul nostru. — Încălecând pe primul cal ce zării la róta unui tun, vădui pe înaintașii sei un vânător, el se întorse

cătră mine, era Dogarul; de astă-dată desceleşă dintîi: — Eşci gata, d-le sergent? nu mai avem nimic de făcut aci, acum putem porni cu ce am luat. Ține-te bine, că-ci sunt cai cu nărav; dete un biciu și pornirăm. — Cel dintăiū tun ce sosi la Demirkioi și se aliniă în fața d-lui general Racoviță, șeful diviziunii noastre, era condus de Moritz ce încăleca înaintașii, ér pe cei dela rôtă se afla Simion. Pe înaintașii celui ce venia după dênșii, se afla Ion Dogarul, la rôtă era sergentul Vintilă Rosetti, care, aci ca în tôte circumstanțele, era ceva mai în urmă de cei trei Olteni. — Când resbelul se termină, d-nul sub-locotenent Jean era tot sub-locotenent, deși avea 7 seú 8 ani de vechime. — Ion Dogarul se reîntórse la plug. — Moritz Rosenthal părăsi uniforma spre a îmbrăca . . . cămașa săténului. — Simeon Iónescu își reluă șapa, ér sergentul Vintilă Rosetti primia Virtutea Militară. — Când óre va domni dreptatea? (Románul.) *Vintilă C. Rosetti.*

Inima rândunicii. Anton de Ninon istoriseșce în cartea sa: Obiceiuri din Abruzzi: „Deschide gura și înghite,” strigă o bêtrână vecină, prietina noastră de casă, după-ce spintecase cu crudișme pântecele unei rândunice vii, și-i smulsese inima încă bătënd. Eū, un copil de șapte ani, care nu șciam ce însemnéză tôte acestea, înghitii inima rândunicei. Bêtrâna veselă, că a contribuit ceva spre binele meū, deveni fôrte gingașă cu mine, imi neteđi obrajiū cu osósele sale mâni și-mi întinse un pumn plin de castane. Când fui mai bêtrân cu câți-va ani, rugai pe bêtrâna să-mi esplice acéstă cuminecătura crudă. „Acéstă este un mijloc simplu, ieftin și cu efect, pentru a deveni înțelept și învêțat,” imi esplică ea, și eū mă îndoiam tot atât de pușin ca și ceilalți despre adevêrul profetiei. Dar precum mai învață și astăđi superstițiunea, ar fi trebuit să mă țin de numele sânt 7 și să înghit șapte inimi de rândunică. Óri-ce mamă iubitoare și cu grijă din Abruzzi, care se gândeșce la fericirea copiilor seii, nu va negriji să dea fiă-căruia câte 7 inimi de rândunică, chiar decă ar avea două-spre-dece copii; astfel ei sunt aduși în legătură cu duhul sfânt. Cu tôte acestea, voi mumelor din cealaltă Italie, decă veți ceti aceste schițe și veți cădea în ispita, de a face asemenea pentru binele urmașilor vostri, opriți-vê și gândiți, că eū, Antoniu de Nino, cu tôte inimile înghitite, mă țin încă de bresla „urechiatiilor.”

Modă. — Despre „tact” în toaletă. Lucrurile mici hotăresc adesea de sôrtea noastră! Lucruri mici sunt în stare de a ne procura seú a ne strica o mare bucuriă în viață! Chiar așa este și în toaletă. Alegerea nepotrivită a unui costum pentru vre-o ocaziune este în stare a ne strica séra întrégă, ne espune privirilor uimite ale societății, ba chiar și criticelor nedelicate exprimate în șopte. Chiar educațiunea noastră, întregul nostru mod de viață, se judecă după toaletă. Adesea pe nedrept! Despre o dómna, care se arată diminéta pe stradă într’o haină deschisă și pe jos, va trebui să presupună cine-va, că-i lipseșce simțul pentru bunul ton, că nu se ține de societatea distinsă, cu tótă eleganța toaletei. Haina pôte să nu se deosebescă în fașon de alte haine de stradă, totuși e bătêtoare la ochi, deci are cea mai mare greșelă — pentru stradă. Nu mai pușin nedelicat este s. e., de a merge într’o vizită de condolentă într’altă haină decăt una neग्रă. Chiar și decă familia ne stă mai departe, totuși o dómna din buna societate alege pentru o astfel de vizită numai colorii închise. Pentru o invitare la prânđ, seú la cină va fi tot-déuna bine să se informeze cine-va despre numêrul óspețiilor, pe care-i va întêlni acolo. Decă e cine-va străin s. e. și se acomodeză după obiceiurile unui alt oraș, apare în mare toaletă, în colorii deschise și găseșce o mică societate, care vrea să-și petrecă „en petit comité” și să mănânce bine. Dómna respectivă se va afla în tot decursul serii într’o pozițiune fôrte neplăcută, și de sigur nu-și va petrece atât de bine, ca decă s’ar afla în toaletă simplă. Tot așa arată o lipsă de tact, când primeșce cine-va în salonul propriū și pôte trădeză intențiunea, de a fi „cea mai elegantă.” Când primeșce singură, o dómna cu simț delicat își va da

silița să apară tot ca cea mai simplă dintre óspeții seii, precum vice-versa ochii ageri vor judeca plăcerea și onórea invitării după gradul de eleganță, ce-l desvóltă invitații. La un concert mare este iertată cea mai fină toaletă de societate — pe când pentru o „matinée” numai stofe grele de colorii închisă fac un efect elegant. Colórea, de alt-cum modernă, care se potriveșce pentru tóți, este cea „neग्रă.” Pentru salon, baluri și alte ocaziuni trebuie să se lase modistelor și înainte de tôte simțului ager al dómnelor grigea, de a găsi ceea-ce e potrivit pentru ocaziune, corêspundêtor figurei și vârstei persoanei respective. Că-ci nimic nu e mai fatal pentru respectiva însă-și, decăt*reproșul: N’are nici un tact în alegerea toaletei.

Bibliografiă.

Călindarul bunului econom, pe anul visect 1880, întocmit de D. Comșa și Eugen Broțe. Cu mai multe ilustrațiuni intercalate în text. Anul IV, Sibiiū, editura tipografiei Ios. Drotleff. Prețul 45 cr. v. a. seú 1 leū nou.

Diare nouê: Literatorul, apare în Bucureșci în tótă Dumineca. Abonamentul pe trei luni 4 lei, pe șese luni 8 lei. Numêrul 40 bani. În cronica numêrului 1-iū acéstă nouă revistă đice între altele: Începënd în nișce timpuri de indiferentism acéstă fôce sêptemănală, ne-am putea mârșini în a declara că aparem, fiind-că așa ne place. Dec’am socoti într’adevêr numêroșele rațiuni ce avem pentru a nu apare, ni s’ar părea pôte și nouă întreprinderea de ađi straniă și nesocotită. Este întâiū invederat că nu urmărím prin acéstă publicație nici avere nici scopuri politice, și étă pentru ce vor remânea indiferenți la apelul nostru tóți acei a căror viață este închinată vișelului de aur, marii învêțați care reduc șciința a fi slujnică partidelor, marii profesori cari au lăsat Bucureșci fără revistă, marii poeți care n’au șciut să sacrifice un ban pentru literatură. Acéstă întreprindere, de sigur că ne va costa osteneți; nu le vom cruța spre a place publicului. În timpii de restricte ce ađi are a strêbate literatura, vrem a oferi Muzelor un adêpost în cășcióra noastră, și mulțumiți de comerciul lor, nu vrem a șci de bârfiturile criticaștrilor și poeșilor schiop, care nu ar fi fost puși de Aristophane decăt în chorul Bróșcelor; ne vom trudi ca Muzele și publicul să remăe mulțumiți de primirea noastră. Dar pe lângă ostenețele intelectuale vin și trebuințele băneșice: publicul remăne de a ne susține. Ne vom sili să învingem indiferentismul seú proverbial.

Gicitură de Șach
de V. A. B. Comloș.

te's	și	flori	ași	Că	ași	Ci	te
te	ștrîn	fe	su	ge,	tó	le!	cu
te	Tó	le-	le,	ge,	te	le-	pe
ge	că	ro	flori	pu	le	le	șe
ri!	foc.	la	Și	ste	mu	că	a
Lân	ni	te	ași	și	tea,	le,	fe
cu	De-	gă	un	fru	te's	mai	te
i	loc	mă	Că	n'ași	ste	te	Tó

Deslegarea după săritura calului.

Deslegarea giciturii din N-rul 6:

Turturică, uită-ți dorul,	Ce te plângi cu ne'ncetare
Ce te plângi tu prin pustii?	După timpul ce-a trecut;
Că e fluture amorul	Óri îți vine cu n'tristare
Spune-mi, pasêre, nu șci?	Că speranța te-a vëndut?

Deslegare nimerită primirăm dela d-na *Emilia Onciu* născută *Ciavoșchi* din Usdin; dela d-nii: *G. I. Sabovici* și *C. D. Minulescu* din Brașov; *D. Cergii* din Făgăraș, *I. S. Grădișcean* din Brăila.

Posta Redacțiunii.

Bl. Versurile „La Ermiona,” „Lira,” „Dacia cuprinsă” etc. nu se pot publica. Cu tôte acestea ați făcut progrese. — *Brăila.* „În memoria unei serate,” nu se pôte publica. — *Iași.* „Necontenit vêrs lacrimii” și „La Lucia,” nu presintă tôte condițiunile pentru a putea fi date publicității. Cu tôte acestea aū și părți frumoșe.